

ONSTAAN VAN ADOPTIE

Een verhaal uit een latere periode is dat van Remus en Romulus, de legendarische stichters van Rome. Twee broertjes die eveneens te vondeling werden gelegd en daarna door een een wolf onder haar hoede werden genomen.

Misschien, maar dat kunnen we niet meer nagaan, was dit ook wel de reden waarom het pas de Romeinen waren die de adoptie van de te vondeling gelegde kinderen serieus namen.

Zij waren de eersten die begonnen met een wetgeving rond adoptie. De Romeinen zagen adoptie als een verlengstuk van hun godsdienst. De verering van hun voorouders speelde een grote rol. Zeker wanneer het een familie betrof die geen erfgenaam had. Middels adoptie stelde men de familiebezittingen veilig.

Hoewel het godsdienstige aspect niet zo centraal meer stond, is een bekend voorbeeld hiervan, de adoptie van Octavius, (de latere beroemde keizer Augustus) door Julius Caesar.

Het adoptiesysteem van Rome was gecompliceerd.

Naast het te vondeling leggen, kenden ze ook het verkopen van kinderen. Vrije Romeinse burgers, die kinderen van slaven adopteerden, liepen het gevaar dat het geadopteerde kind (wat altijd een slaaf zou blijven) door de oorspronkelijke ouders zou kunnen worden teruggeëist. Hieruit kunnen we aflezen dat die kinderen hun leven lang geconfronteerd bleven met hun eigen identiteit.

De controle op waar de kinderen dan belandden en of de adoptieouders werkelijk goed voor ze zorgden, was in de wet niet geregeld.

Tot op de dag van vandaag hebben we te maken met invloeden van dat Romeinse recht.

Grofweg kunnen we het Romeinse recht in tweeën delen.

1. De familie was een duidelijke juridische eenheid. De geadopteerde had evenveel rechten. Uitgezonderd de slaven, moesten alle banden volgens de wet, met de oorspronkelijke familie verbroken worden.
2. Door Griekse invloeden kregen de Romeinen andere ideeën over bloedverwantschap. Men wijzigde de wetten dusdanig, dat de geadopteerde wel binnen een familie terecht kwam, maar lid bleef van zijn oorspronkelijke familie. Hierdoor bleef hij erfgenaam van zijn oorspronkelijke familie. Pas bij volwassenheid van de geadopteerde waren er mogelijkheden om ook erfgenaam te worden van de adoptie-familie. Hierbij kwamen vaak rechtszaken aan te pas waarin, zowel de adoptieouders en het adoptiekind, toestemming moesten geven.

Nieuw in het Romeinse recht was de bescherming van het kind bij de wet, waarvan we tot op de dag van vandaag nog de 'vruchten' plukken. De wetgever eiste dat de staat verantwoordelijk was voor de goede zorgen die het kind in het nieuwe gezin zou ondervinden. De staat moest de adoptieouders onderzoeken en als duidelijk was dat die adoptieouders goed voor het kind zouden zorgen, werd de adoptie gelegaliseerd. Nog verder ging keizer Theodosius de Tweede. Hij stelde een wet op waarin de positie van vondelingen werd versterkt, een eerste voorbeeld van een wetgeving waarin de kindbescherming voorop stond. Het Romeinse Rijk had toen al invloeden ondervonden van het Christendom dat op den duur de staatsgodsdienst werd. Hierdoor werd de wetgeving voor een groot deel overgenomen door de christelijke kerk. Toen het Romeinse Rijk was verdwenen en Europa werd geregeerd door de Frankische Rijken, werd deze wetgeving overgenomen. Dit betekende niet dat het Christendom zonder meer akkoord ging met de progressieve wetgeving van de Romeinen ten aanzien van adoptie. De christenen waren huiverig voor het feit dat het adoptiekind ervoor zorgde dat voorouderverering gegarandeerd was. De christelijke kerk ging bij de hele thematiek, van vondelingen en adoptie, uit van liefdadigheid en niet van rechten die de Romeinen hadden vastgelegd.

Gedurende de Middeleeuwen stond niet zozeer het adopteren, alswel het te vondeling leggen centraal. Voor zover er sprake was van adoptie gebeurde dit door de kerk. De vondelingen werden geplaatst in kloosters, wat een welkome aanvulling van het monnikenbestand was. Hier werden ze onderworpen aan de harde kerkelijke tucht. Zoals alles in de Middeleeuwen ging het niet om recht, maar ging het puur om de christelijke liefdadigheid. Buiten de kerk kwam adoptie niet of nauwelijks meer voor. Aan het eind van de Middeleeuwen en bij de aanvang van de Renaissance, werd in Frankrijk elke verwijzing naar adoptie uit de wetgeving gehaald. Zo kunnen we al in een zeventiende eeuwse Nederlands geschrift lezen: ' De aanneming tot Kindren, die de Ouden plagt te ghebruiken, is ook bij ons in ongebruik ende onbekend'. Niettemin verschilde deze situatie in Nederland van plek tot plek. Omdat de Friese Staten het Romeinse recht nog in ere hielden waren hier wel gevallen bekend van adoptie. Verder zijn er, gedurende deze periode, weinig gegevens over adoptie bekend. Hieruit mogen we concluderen dat er een gebrek aan interesse bestond voor het lot van vondelingen en een mogelijke adoptie ervan.

Vlak na de Franse Revolutie en onder het keizerrijk van Napoleon ontstond er weer aandacht voor adoptie.

Vooraf in de periode dat Napoleon zelf nog geen kinderen had en hij wellicht een adoptie overwoog om zijn troonopvolging te verzekeren, was hij hier een groot voorstander van.

Zo ontstond er weer een adoptiewetgeving, geregeld in de ' Code Napoleon'.

Deze wetgeving stelde nauwelijks iets voor, want hoe je ook regels voorschrijft, als men niet wil adopteren gebeurt er weinig.

Ook in Nederland werd er gedurende de Franse bezetting de ' Code Napoleon' ingevoerd.

Nauwelijks was het Franse juk afgeworpen, of men keerde tot de oude situatie terug.

Duidelijk merkbaar was dit in 1838 toen het nieuwe Burgelijk Wetboek tot stand kwam. Hierin was over adoptie niets terug te vinden.

In 1838 vond dan ook de laatste adoptie plaats; Montanus Hettema werd geadopteerd door mevrouw De Haan, waarna hij Montanus de Haan Hettema heette.

Daarna was adoptie volgens de wetgever niet meer mogelijk.

Ten aanzien van de wetgeving rond adoptie bleef Nederland ver achter op andere landen.

Het verst in deze wetgeving waren de Engelstalige landen. In latere jaren zal de uit 1926 Engelse ' Adoption of Children Act' een belangrijk voorbeeld zijn voor de Nederlandse wetgever.

Tot aan de twintigste eeuw berustte de zorg voor wezen bij particuliere instellingen en verenigingen.

Hoewel de belangstelling voor de kindercare en de kindbescherming toenam, bleef het nog steeds een heikel onderwerp. De in 1901 bij de Tweede Kamer ingediende Kinderwetten, werden pas na een jarenlange discussie in 1905 aangenomen. Hierin werd onder meer de overheidsinstelling van Voogdijraden geregeld. Hoewel de zorg nog steeds bij de particuliere verenigingen en instellingen lag, controleerde de overheid nu deze stichtingen. Juist deze Kinderwetten zouden een belangrijke grondslag vormen voor de latere adoptiewetgeving.

Desalniettemin bleef het in die jaren chaotisch ten aanzien van de zorg van kinderen en de wetgeving. Middels het instellen van het ambt kinderrecht, meende de overheid in 1921 hierin een oplossing gevonden te hebben.

Opvallend was dat het begrip adoptie nog angstvallig buiten deze discussie gehouden werd.

Ook het in 1930 opgerichte FIOU bleek geen uitgesproken voorstander te zijn van adoptie.

De FIOU (de Nederlandse Federatie van Instellingen voor de Ongehuwde Moeder) was een organisatie waarin veel verenigingen voor kinderzorg waren opgenomen.

Eén van hun doelstellingen was het verbeteren van de rechtspositie van de ongehuwde vrouw. Men vond echter dat het probleem van het adoptiekind lag bij de moeder, die door de maatschappij gedwongen werd om afstand van haar kind te doen. Vanzelfsprekend ging het bijna altijd om onwettige kinderen.

Zou er overgegaan worden tot een regeling waarin deze ongehuwde moeder afstand kon doen van haar kind voor adoptiedoeleinden, dan zou de positie van de ongehuwde moeder alleen maar worden verzwakt. Immers, de schijn werd dan gewekt dat hiermee het probleem van de moeder was opgelost. Vandaar ook, dat de FIOU er in de jaren dertig naar streefde om de rechtspositie van de ongehuwde moeder in het Burgelijk Wetboek opgenomen te krijgen. Indien zij namelijk een door de wet beschermde positie innam, zou zij bijvoorbeeld voogdes van het eigen kind kunnen worden, wat tot dan toe onmogelijk was. Dit kon alleen middels een aparte akte, waarin de ongehuwde moeder haar eigen kind erkende. Het zou nog tot 1947 duren voordat tussen de ongehuwde moeder en haar kind een burgerrechtelijke band zou bestaan.

Naar aanleiding van een rapport van de Amsterdamse Armenraad, ontstond er in 1937 een serieuze discussie over de wenselijkheid om adoptie binnen de wet te regelen. In dit rapport kwam naar voren dat, hoewel maatschappelijk gezien het nog steeds geen geaccepteerde zaak was, er veel kinderen onderhands werden afgestaan en dat allerlei juridische zaken slecht waren geregeld.

Ongewenste kinderloosheid en het in de kinderschoenen staan van de medische wetenschap was een belangrijke oorzaak. Via allerlei wegen probeerde men aan kinderen te komen. Vooral in de na-oorlogse jaren kunnen we veel schrijnende advertenties vinden van moeders die afstand willen doen van hun kind en van ouders die graag een kind wilden hebben. Natuurlijk speelde mee dat deze kinderen vaak verwekt waren door of Duitse -, of Canadese soldaten.

□ *'De Waarheid, 21 december 1945': "Dame wenst geheel afstand te doen van baby, te verwachten begin Feb. Zoekt lieve ouders".*

□ *'Het Vrije Volk, 29 oktober 1945': "a.s. moeder R.K. wenst geheel afstand te doen van haar baby. Wordt verwacht eind October".*

□ *'Het Parool, 12 september 1945': "Wie wil een klein pasgeboren, of 3-4 weken oud afstaan aan een jong echtpaar zonder kinderen? Kindje krijgt goed tehuis".*

Je zou kunnen zeggen dat het een kwestie was van vraag en aanbod, waarbij de aanstaande ouders heel goed wisten in welke problemen ongehuwde moeders waren gekomen. Dat mag blijken uit deze advertentie:

□ *'Het Vrije Volk, 28 december 1945': "PLEEGKIND! Echtp. wil te verw. kindje v. ongeh. moeder tot zich nemen".*

Daar adoptie in Nederland nog steeds niet werkelijk mogelijk was sprak men over pleegkinderen.

In 1946 kwam er wel een aanvullende wet waarin adoptie tot op zekere hoogte was geregeld. Maar hierin bleef de wetgever er nog steeds vanuit gaan dat er een relatie met de oorspronkelijke familie zou blijven bestaan. Men hechtte nog steeds veel belang aan het zogenaamde afstammingbeginsel, waardoor de ouderlijke macht onaantastbaar bleef. Hierdoor kon de ongehuwde moeder te allen tijde het door haar afgestane kind weer terug eisen en was het erfrecht ook niet geregeld.

De druk om eindelijk eens een regeling te treffen voor zowel pleeg- als adoptiekinderen nam toe. De in 1950 opgerichte NVP (Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen) was hierin een belangrijke pressiegroep. Ook de FIOM ging enigszins overstag.

Naar aanleiding van het in 1949 gedane Wetsontwerp Pleegkinderenwet, meende ook de FIOM, dat deze in 1951 tot stand gekome Pleegkinderenwet, wel een stap in de richting van de wettelijke geregelde adoptie.

Inderdaad volgde in 1954 een wetsvoorstel van de Minister van Justitie in de Tweede Kamer.

Het belangrijkste in deze wet zou de regeling van onherroepelijkheid zijn. Een adoptie, eenmaal bepaald, kon niet meer worden teruggedraaid. Er moest een verbreking van banden tussen de oorspronkelijke ouder(s) zijn. Na een langdurige discussie ging de Tweede Kamer akkoord.

Op 24 januari 1955 werd het wetsontwerp in de Tweede Kamer aangenomen, op 24 januari 1956 in de Eerste Kamer en op 26 januari 1956 werd de wet in het Staatsblad afgedrukt, met de bepaling dat de wet op 1 november 1956 van kracht zou zijn.

Natuurlijk was niet alles tot na de totstandkoming van de adoptiewet van 1956 goed geregeld. Er zouden nog flink wat wetswijzigingen komen, meningsverschillen tussen betrokken en nieuw opgerichte organisaties en ook de jurisprudentie speelde een grote rol.

De discussie rond de adoptie zou zich echter in toenemende mate richten op buitenlandse adoptiekinderen. Mede omdat het aantal kinderen van Nederlandse origine, dat werd geadopteerd, begin jaren zeventig sterk afnam. Veel publicaties en veel onderzoeken in de daarop volgende jaren zullen zich dan ook gaan richten op buitenlandse adoptiekinderen.

Wetenswaardigheden:

* Op het subonderdeel: Heden & Verleden is o.a. de originele adoptiewet van 1956 te lezen.

*

De totstandkoming van de Nederlandse adoptiewet kent een lange en bewogen geschiedenis. Tal van particuliere- en officiële instellingen waren er bij betrokken. Er werden onderzoeks- en adviescommissies ingesteld die vervolgens hun conclusies in rapportages uitbrachten.

Toen de adoptiewet eenmaal een feit was, bleven tal van betrokken instellingen onderling doorbakkelij. De CAR (Centrale Adoptieraad) werd opgericht. De bedoeling van deze ingestelde Centrale Raad was dat alle adoptie via deze autoriteit zouden gaan verlopen. De praktijk wees echter anders uit en enkele jaren later werd de CAR weer opgeheven.

Begin jaren '80 kondigde zich een nieuw probleem aan: Een groep vrouwen wilde inzage in hun afstammingsdossiers. Het werd een harde strijd, bekend onder de naam 'De kwestie Valkenhorst'. Na verschillende rechtzaken gevoerd te hebben deed de Hoge Raad in '94 een belangrijke uitspraak.

Geadopteerden kregen het recht van inzage in hun adoptiedossier.

Hoewel er al enkele jaren kinderen uit het buitenland werden geadopteerd, kwam in 1988 pas de wet 'opneming van een buitenlands kind ter adoptie' tot stand. Enkele jaren later kwam de verplichte VIA-cursus.

Nog steeds worden er n.a.v. onderzoeken adviezen uitgebracht. Soms worden adviezen aangenomen omdat dit de verbetering van geldende adoptie regelgevingen ten goede komt.

*** **

Rapport inzake een wettelijke regeling van het aannemen van een kind.

Begin 1952 werd onder voorzitterschap van Overwater een commissie ingesteld (Commissie Overwater). Zij bracht in november 1952 een rapport uit inzake een wettelijke regeling van het aannemen van een kind uit.

Minister Donkers van Justitie had in 1952, ter voorbereiding van de wijziging van het Burgelijk Wetboek, de adoptie als vraagpunt voorgelegd aan de Tweede Kamer. Deze aanvaardde dat adoptie 'in beperkte vorm' en met de nodige waarborgen omkleed, overwogen diende te worden.

Bij koninklijke boodschap van 12 juli 1954 werd bij de Tweede kamer het wetsontwerp ingediend tot invoering van de mogelijkheid van adoptie en wijziging in verband daarmee van het Burgelijk Wetboek, het Wetboek van Burgelijke Rechtsvordering en het Wetboek van Strafrecht. De memorie van toelichting was geënt op de bevindingen (het rapport) van de commissie Overwater.

De invoering van de adoptiewet in 1956.

Op 7 februari 1956 verscheen, in staatsblad nr.42, de officiële bekendmaking van de invoering van de adoptiewet. Er werd een volledig nieuw artikel in het burgelijk wetboek toegevoegd. De adoptiewet werd hiermee een feit.

Wet opnemng buitenlandse kinderen ter adoptie.

Wet van 8 december 1988 houdende regelen inzake de opnemng in Nederland van buitenlandse pleegkinderen met het oog op adoptie. Versie geldig vanaf 01-04-'00.

Herziening afstammingsrecht.

Wet van 24 december 1997 tot herziening van het afstammingsrecht alsmede van de regeling van adoptie.

Waarschuwing:

Wanneer je de beslissing neemt om inzage te willen verkrijgen in je adoptiedocumenten, zijn er enkele aspecten waarmee je terdege rekening dient te houden. Omdat hier vaak niet aan gedacht wordt, wil ik ze eerst even aanhalen om onverwachte teleurstellingen te voorkomen.

- De weg die je moet volgen kan lang en slepend zijn.
- Relateer dat wàt je te lezen krijgt naar de tijd waarin het zich afspeelde.
- De verslagen zijn impressies opgemaakt door derden wat het daardoor tot een gekleurde weergave maakt.
- Je moet rekening houden op (eventuele) tegenwerking van instanties
- Zorg dat je goede begeleiding/nazorg-opvang krijgt.

Waar liggen adoptiedocumenten?

- Om te beginnen bij je adoptieouders. Dit zijn stukken van de gerechtelijke uitspraak. Vaak tref je hier de voor-, (meisjes)achternaam, toenmalig woonadres en geboorte datum, - plaats van je biologische moeder in aan. Heb je geluk, dan staat de naam van de biologische vader er ook in. Echter vaak gaf de moeder dat niet op.
- Het ziekenhuis cq kraamkliniek (doorgangshuis) waar je geboren bent. Hierin staat informatie omtrent het verloop van de zwangerschap en je geboorte. Betrof het een katholieke instelling, dan is de kans groot dat je daar ook gedoopt bent en ligt de akte ook bij hun.
- De Raad voor de Kinderbescherming heeft de grootste rol gespeeld in je adoptie. Zij hebben verslagen van de door hun gedane onderzoeken, bevindingen van en gevoerde gesprekken met zowel de adoptieouders en de afstandsouder(s). Eind jaren '60, begin '70 bestond er nog een apart in het leven geroepen Raad. Te weten de CAR, wat staat voor: De Centrale Adoptieraad. Opzet was dat alle adopties via deze Raad zouden gaan.

De praktijk wees echter anders uit, waardoor de CAR enkele jaren later opgeheven werd. Vaak tref je stukken van deze CAR aan in het dossier bij de Kinderbescherming.

- Hoewel niet zeker of dit altijd van toepassing was, bezit de FIOM ook nog één of meer verslagen van gesprekken met de afstandsouder(s).

Wie heeft recht op inzage?

Zowel de geadopteerde maar óók de afstandsouder(s) hebben inzagerecht. Voor de geadopteerde geldt dat, na een ingediend verzoek, de biologische ouder(s) worden opgespoord en middels een schrijven van dit verzoek worden ingelicht. Regelmatig wordt dit uitgelegd als zou er sprake zijn van het verkrijging van toestemming. Dit is echter niet helemaal correct. De biologische ouder(s), die vaak zelf niet op de hoogte is van het bestaan van deze stukken, wordt de gelegenheid gegeven eerst zelf het adoptie/afstand dossier in te zien. Indien ze dat wil kan ze nog een eigen schrijven aan het dossier laten toevoegen. Wat ze wel kan bepalen is of ze toestemming geeft dat haar kind alle stukken mag lezen. Dus óók de verslagen, bevindingen die alléén over haar gaan. Iets laten verwijderen kan ze echter niet!

Mocht de biologische ouder(s) géén 'toestemming' geven, zullen bepaalde stukken uit het dossier gehaald worden. Deze krijgt het kind dan niet te zien. Indien de afstandsouder(s) een verzoek tot inzage aanvraagt zullen de geadopteerde en/of adoptieouders niet ingelicht worden.

Indienen van de aanvraag

Je kunt bij de betreffende instanties een schriftelijk verzoek indienen. Maak hierin kenbaar dat het een inzage verzoek van je adoptiedossier betreft.

Vermeld in dit schrijven zoveel mogelijk gegevens zoals:

Voor-/achterna(a)m(en) van je geboortemoeder en haar geboorteplaats en -datum. (Deze gegevens kun je eventueel vinden in de adoptiepapieren van je ouders) Je eigen gegevens, waaronder je voor- en achternaam, geboortedatum en -plaats.

Handig is te vermelden wanneer je geadopteerd bent en wie je adoptieouders zijn.

Vervolgens zul je een antwoord krijgen en wordt er een afspraak met je gemaakt.

En dan?

- De Raad voor de Kinderbescherming:

Vaak wil de Raad een 'motivatie' horen waarom je graag inzage wilt. Het is zeker niet zo men jouw motivaties staft en aan de hand hiervan je al dan geen inzage verleent. Je hebt hoe dan ook recht om je dossier in te zien. Ook heb je -tegen kostprijs- recht op kopieën. Gedurende het gesprek met een medewerker van de Raad word je uitgelegd hoe de procedure verloop is.

Hierna gaat de Raad je biologische ouder(s) opsporen. Nadat deze is/zijn ingelicht en 'toestemming' hebben gegeven, nemen ze weer contact met je op.

Je moet niet vergeten een geldig legitimatiebewijs mee te nemen! Hier wil men nog wel eens naar vragen.

In zeer uitzonderlijke gevallen is men genegen de documenten op te sturen, maar ga er van uit dat je in eigen persoon moet verschijnen. Gezien het feit dat de Raad contact met de geboorteouder(s) heeft gehad is het zeker niet ondenkbaar dat de vraag volgt: het aangaan van een ontmoeting.

Dit verzoek kan zowel door de geboorteouder(s) maar ook door jezelf kenbaar gemaakt worden. Indien beide betrokken dit willen, wordt er een ontmoeting gearrangeerd.

*De Raad behoort te handelen aan de hand van een landelijk protocol. Hoewel er kleine afwijkingen mogen zijn, is het zeker niet zo dat de ene vestiging een inzage weigert en de ander je zonder meer inzage verleent. Opvallend is overigens dat, ondanks dit protocol, de vestigingen hier uiteenlopend naar handelen. Het wordt nogal verschillend geïnterpreteerd.

Mijn voorstel hierin zou zijn: Stel een voor iedereen duidelijke en vooral begrijpelijke 'handleiding' op. Zorg dat de specifieke onderdelen aan de orde komen, opdat eigen invullingen voorkomen kunnen worden. Daarbij dient deze specifieke handleiding (protocol) openbaar, dus voor iedereen toegankelijk te zijn.

- De Fiom:

Ook de Fiom zal je uitnodigen voor een gesprek. In dit gesprek zal je uitgelegd krijgen hoe men verder te werk gaat.

Daar de Fiom, in tegenstelling tot de RvdK, een hulpverlenende organisatie is, kun je van hun begeleiding verwachten. Iets wat ik zeker aanraad.

In sommige gevallen acht de Fiom het noodzakelijk meerdere gesprekken met je te willen houden, alvorens men daadwerkelijk je dossier gaat opzoeken. Niet iedereen heeft hier behoefte aan. Weet je zeker (!) dat je geen voorbereiding nodig hebt kun je dit gerust aangeven. Je inzagerecht hangt zeker niet af van het wel of niet mee -willen- werken aan gesprekken.

De Fiom zal middels een schrijven de afstandsouder(s) inlichten en vragen contact met betreffende buro op te nemen.

Mocht de ouder(s) reageren wordt haar verteld dat het kind een verzoek tot inzage heeft ingediend. De ouder wordt in de gelegenheid gesteld vóóraf inzage te krijgen van het adoptiedossier. Een dossier waarvan ze vaak zelf het bestaan niet weten! De geboorteouder(s), veelal de moeder, wordt in de gelegenheid gesteld eventuele aanvullingen te geven die in het dossier gestopt worden. Het is niet ongebruikelijk dat duidelijk wordt of de moeder openstaat voor een eventuele ontmoeting met het kind. Hierna word je uitgenodigd en kun je jouw adoptiedossier bekijken. Sommige documenten zullen in verband met de privacy uit het dossier verwijderd worden. Hieronder vallen o.a. medische gegevens. Tot slot, je inzage recht hangt niet af van al dan niet een reactie van de geboorteouder(s).

NB: *Momenteel ben ik bezig om in deze betere en gerichtere informatie te krijgen over hun werk- en handelswijze. Zodra hier meer over bekend is zal het alhier toegevoegd worden.*

*Voor de Fiom zou ik hetzelfde willen laten gelden als bij de Raad voor de Kinderbescherming. Handelen aan de hand van het landelijk geldende protocol. Hoewel er kleine afwijkingen mogen zijn, bereiken mij regelmatig berichten dat de ene vestiging er een totaal andere werk- en handelswijze op na houdt dan de ander. Ook hieruit mag geconcludeerd worden dat interpretaties verschillend zijn. Dit veroorzaakt erg veel onduidelijkheid, fvb verwarring om niet te spreken over frustraties bij de cliënt.

Mijn voorstel hierin zou zijn: Stel een voor iedereen duidelijke en vooral begrijpelijke 'handleiding' op. Zorg dat de alle specifieke aspecten aan de orde komen, opdat eigen invullingen voorkomen kunnen worden. Daarbij dient deze specifieke handleiding (protocol) openbaar, dus voor iedereen makkelijk toegankelijk te zijn. (aan de cliënt geven die zich gemeld heeft)

- *De Rechtbank:*

Voor de rechtbank geldt dat deze eerst een soort intern overleg hebben, waarin je verzoek behandeld wordt.

Er volgt als het ware een soort van 'uitspraak' die je al dan niet toestemming geeft.

De ervaring leert dat deze positief is.

De inzage

Mocht de afstandsouder(s) aangeven niet te willen dat je inzage krijgt, wil dit niet zeggen dat je dan géén inzage krijgt! Er zullen dan hooguit dossierstukken, die alleen betrekking hebben op de afstandsouder(s), uitgehaald worden. Deze krijg je dan niet te lezen!

Het is moeilijk aangeven welke stukken dit zullen/kunnen zijn, omdat ieder dossier weer anders is. Daarbij ben je afhankelijk van de medewerker die het dossier gaat schiften.

Welk stuk acht hij dan niet bestemd voor inzage, terwijl je wel recht hebt op een wetenschap over je 'roots'? Kortom, weer komt de persoonlijke interpretatie om de hoek kijken.

Zeker is dat het medische gedeelte verwijderd zal worden. Ook is de grote kans aanwezig dat -gespreks-verslagen/bevindingen, opgemaakt door o.a. maatschappelijk werk en gaande over alléén de afstandsouder, er uit worden gehaald.

Als dit is gebeurd wordt er contact met je opgenomen voor het maken van een vervolgspraak.

Neem op de dag van dossierinzage een geldig legitimatiebewijs mee! Sommige buro's laten je alleen in een kamertje het dossier lezen en in andere vestigingen blijft de medewerker bij. Voor beide invullingen is iets te zeggen. Mijn advies is dat er iemand bij blijft. Deze persoon kan dan direct je vragen beantwoorden of nadere uitleg geven. Daarbij kan hij je een stukje eerste begeleiding geven wat zeker wenselijk is. Tevens kun je gerust om kopieën van de stukken vragen.

Wat kun je verwachten?

Nogmaals wil ik benadrukken dat wàt je te lezen krijgt shockerend en aangrijpend kan zijn.

Het zijn verslagen en berichtgevingen opgemaakt door verschillende maatschappelijk werkers. Hoewel professioneel, zul je bemerken dat er altijd wel een persoonlijke invulling door deze personen in de opgemaakte verslagen te vinden zijn. Daarbij is zeker niet te zeggen dat wat je leest bij voorbaat de waarheid hoeft te zijn.

Afstandsmoeders ondergingen hun zwangerschap en de wetenschap van het (gedwongen) afstand doen verschillend. Een passief, gelaten en murw geslagen gedrag werd vaak gezien als zijnde een ongeïnteresseerdheid en onverschilligheid van de afstandsmoeder.

Als laatste wil ik nogmaals benadrukken dat je vooral niet uit het oog moet verliezen, dat men begin jaren zestig en zeventig andere invullingen had en gaf ten aanzien van ongehuwde zwangerschap, afstand en adoptie.

Wanneer een onderzoek?

Een DNA onderzoek kan nodig zijn wanneer er twijfels zijn over het vader- of moederschap of andere verwantschappen.

In Nederland zijn twee instituten die een dergelijk onderzoek verrichten:

- Het Centraal Laboratorium van de Bloedtransfusiedienst van het Rode Kruis te Amsterdam. Ook wel het CLB geheten.
- Leids Universitair Medisch Centrum. Ook wel het LUMC, afdeling FLDO, forensisch Leids DNA-onderzoek genaamd.

De kosten voor een dergelijk onderzoek zijn niet gering en worden vooralsnog niet vergoed door ziekenfondsen en/of verzekeringen.

De aanvraag

Er zijn verschillende manieren waarop het onderzoek aangevraagd kan worden:

Door de aanwijzing van een tussenpersoon, zoals bijvoorbeeld een huisarts, advocaat, maatschappelijk werk(st)er.

Zelf de aanvraag indienen.

In beide gevallen moet er contact worden opgenomen met de betreffende instantie.

Vervolgens krijgt de aanvrager een formulier toegezonden, waarin kenbaar wordt gemaakt welk onderzoek het betreft en zullen de namen van de personen, die bij het onderzoek betrokken zijn, moeten worden ingevuld.

De afspraak

Ook hierin zijn weer twee mogelijkheden.

Hoewel het voor de hand ligt en ook de beste manier is om in eigen persoon bij het instituut te verschijnen, kun je ook je bloed laten afnemen door de huisarts.

Maak je gebruik van je huisarts is hij ook vaak de tussenpersoon en dus vooraf ingelicht.

Overigens geldt zowel voor de aanvrager als voor de andere betrokkenen bij dit onderzoek dat men niet gelijktijdig hoeft te verschijnen.

Voor beide keuzemogelijkheden geldt dat je een geldig legitimatiebewijs moet laten zien.

De kosten

Kiest de aanvrager voor de optie van gebruikmaking middels de huisarts, dan dient de betaling vóóraf, middels overmaking te geschieden. Ga je in eigen persoon naar het instituut dan betaal je ter plekke à contant.

De kosten, afhankelijk van het soort onderzoek, verschillen nogal van instantie. Daarnaast zijn ze aan prijswijzigingen onderhevig. Je dient er echter rekening mee te houden dat een onderzoek ruim € 1360,= kost. (2 personen)

Voor exacte prijsopgaven raad ik aan contact op te nemen met de instantie(s). Overigens is een prijsvergelijking tussen beide instanties zeker raadzaam!

NB: Het belang van een verwantschapsonderzoek wordt door verzekeringen nog danig onderschat.

Standaard vergoeden ziektekostenverzekeraars de kosten van een DNA-onderzoek dan ook niet. Ze zijn dit ook niet verplicht.

Vergoedingsaanvragen of een tegemoetkoming in de verwantschapsonderzoekskosten worden zelden ingediend en is derhalve nog een onontgonnen terrein voor zowel de verzekeraar als de cliënt.

Bijgaande voorbeelden laten echter zien dat het indienen van een verzoek zeker de moeite kan lonen. Je zou kunnen zeggen dat te vaker verzoeken ingediend worden, hoe groter de kans is dat dit onderdeel serieus onder de aandacht wordt gebracht bij de ziektekostenverzekeraars.

- Verzoekaanvraag

- Antwoord van verzekeraar.

Duur van het onderzoek

Nadat het bloed is afgenomen start het eigenlijke onderzoek.

Binnen een periode van 4 tot 6 werkweken kun je een rapportuitslag verwachten. In dit rapport staan de resultaten van de verschillende geteste genetische systemen, de conclusies en de toelichting van het gehouden onderzoek.

Wat de officiële, oftewel professionele hulpverlening betreft, kun je naast de gevestigde particuliere orde terecht bij instanties zoals een FIOM, RIAGG, TGV.

En de Raad voor de Kinderbescherming (is geen officiële hulpverlenende instantie) Het is een overheidsinstelling die bemiddelt bij afstand en adoptie en die, zij het op een verkapt manier, indirect hulp verleent. (inzage in adoptiedossiers en contactlegging)

Iedere instantie heeft zijn specifieke werkgebieden. Zo biedt de ISS alleen hulp op het gebied van zoektochten naar familie, maar hebben ze niet een heuse emotionele begeleidende functie hierin. Hiervoor is o.a. de FIOM, die van oudsher betrokken is geweest bij adoptie en afstand, een aangewezen instelling. Ze bestrijken een breed terrein gericht op meerdere facetten m.b.t. afstand en adoptie.

Van oudsher (1930) heeft de Fiom te maken gehad met afstand en adoptie. In vroegere tijden adviseerde deze stichting, bij een onbedoelde zwangerschap, tot het doen van een vrijwillige afstand. Gelukkig is er in het denken van afstand en adoptie een omslag gekomen en kijkt men nu anders tegen adoptie en die zogenaamde vrijwilligheid waarmee moeders afstand doen van hun kind aan.

Wat biedt de Fiom?

De Fiom helpt jongeren, vrouwen, mannen en (echt)paren die vragen of problemen hebben op het gebied van dus adoptie ouderschap
Het uitgangspunt van de Fiom is dat de belangen van àlle betrokkenen (adoptieouder(s), adoptiekind en afstandsmoeder) niet in strijd moet worden gezien, maar in samenhang met elkaar in de hulpverlening betrokken moeten worden.

Ze geven begeleiding bij ongewenste zwangerschappen, zoekacties en ontmoetingen, verstrekken informatie/advies en organiseren bijeenkomsten. Ook zijn er regelmatig gespreksgroepen voor iedere positie van de adoptiedriehoek en geven ze cursussen aan adoptieouders.

Vaak wordt verondersteld dat het aanvragen van een zoekactie alléén door een geadopteerde kan worden opgestart. Het tegendeel is waar. Oók afstandsouder(s) kunnen met een dergelijk hulpverzoek bij de Fiom terecht. Gelukkig melden zich de laatste jaren dan ook steeds meer afstandsouder(s) die opzoek willen gaan naar hun destijds voor adoptie afgestane kind. Regelmatig organiseert de Fiom gespreksgroepen voor afstandsouder(s), binnen- / buitenlands geadopteerden en adoptieouders. Voor adoptieouders worden regelmatig cursussen georganiseerd.

Bij de Fiom kunnen alle betrokken partijen terecht met een verzoek tot inzage van het adoptiedossier. Voordat je inzage krijgt worden er vooraf vaak verschillende gesprekken met je gehouden.

**

De Raad voor de Kinderbescherming is een overheidsinstelling die wettelijke bevoegdheden heeft. Ze doen onderzoek en geven adviezen, maar is géén hulpverleningsinstantie.

Wat ze wel doen is uitzoeken welke vorm van hulpverlening het beste is voor ouders en kind en zorgen dat deze opgang komt.

(stiefouder)adoptie, naamswijziging, beginseltoestemming voor opname van een buitenlands of Nederlands pleegkind, afstammingsvragen en huwelijksdispensatie.

De Raad bekijkt of het verzoek dat ingediend is in het belang is van het kind. Ze start middels gesprekken met betrokkenen (en eventueel deskundige) een onderzoek. Hiervan wordt een rapport opgemaakt en naar aanleiding daarvan wordt een advies uitgebracht.

Ouders en kinderen van 12 jaar en ouder krijgen inzage in dat rapport en kunnen aangeven wanneer er volgens hen iets niet klopt. Deze opmerkingen worden dan aan het uiteindelijke rapport toegevoegd.

Van het uiteindelijke rapport krijgen o.a. ouders en kinderen boven de 12 jaar een kopie (behalve wanneer het gaat om opname van een buitenlands pleegkind). De Raad zelf bewaart ook een kopie.

Alléén adoptiedossiers worden onbeperkt bewaard.

Zowel ouders als kinderen vanaf 12 jaar, hebben recht op inzage van deze dossiers.

Geadopteerden, afstandsmoeders en adoptieouders kunnen contact opnemen met de Raad voor verkrijging van inzage van de adoptiedocumenten.

Tevens kan de Raad bemiddelen bij een contact ontmoeting van de betrokken partijen.

ISS staat voor: International Social Services.

Het algemeen secretariaat is gevestigd in Genève. De ISS werkt wereldwijd en heeft momenteel afdelingen in ongeveer 21 landen. Daarnaast hebben ze een netwerk dat bestaat uit correspondenten in meer dan 100 landen.

De Nederlandse afdeling werd in 1955 opgericht en maakt sinds 1 januari 1999 formeel deel uit van de Ambulante Fiom.

Wat biedt de ISS?

Ze biedt internationale dienstverlening en geeft advies en informatie bij vragen en problemen op het gebied van:

het afstand doen ter adoptie, hulp bij interlandelijke adoptie, opsporing en zoekacties. International Social Services is een schakel tussen overheidsinstellingen en organisaties voor maatschappelijke dienstverlening in Nederland en het buitenland.

Ze biedt dienstverlening aan personen of instellingen die te maken hebben met sociale of sociaal-juridische problemen.

Wat kun je van de ISS verwachten?

Zoekacties:

- Ook wel searching for roots.

De achtergrond van de zoekacties die behandeld worden, ligt vooral op het terrein van contacten die verloren zijn gegaan door specifieke omstandigheden. Denk hierbij aan kinderen geboren uit vakantieliefdes, buitenechtelijke relaties, relaties met bezetters en bevrijders en geadopteerde kinderen.

Personen die op enig moment meer willen weten over hun land van herkomst dan wel daadwerkelijk op zoek willen gaan naar hun natuurlijke ouder(s) in het buitenland, of natuurlijke ouder(s) op zoek naar hun kind(eren), kunnen zich in Nederland bij de Fiom en in het buitenland bij een organisatie voor sociaal maatschappelijk werk melden om een zoekactie te starten.

Steeds vaker komt het voor dat niet alleen adoptiekinderen vragen om ISS-bemiddeling, maar ook natuurlijke ouders. Meestal is dit de moeder die in het verleden haar kind ter adoptie heeft afgestaan en graag wil weten hoe het kind het maakt, hoe het opgroeit of contact met de natuurlijke ouders zou willen.

ISS probeert dan via haar netwerk het kind/de ouder(s) op te sporen en (zo deze hiermee instemt(men)) het contact te herstellen.

□ Interlandelijke adoptie:

Vanaf 1956 dateren de bemoeienissen van de Nederlandse afdeling van ISS op het gebied van de Interlandelijke adoptie binnen- en buiten Europa. De ISS-bemiddeling in Nederland vond uitsluitend plaats in samenwerking met erkende kinderbeschermingsinstanties, zowel in het land van herkomst van het kind als in eigen land. Dit betekende dat alléén wanneer uit gegevens van een erkende kinderbeschermingsinstelling in het land van herkomst bleek dat een bepaald kind voor interlandelijk adoptie in aanmerking kwam, ISS-bemiddeling ter beschikking stond. Dit hield in dat de ISS niet ten behoeve van aspirant-adoptiefouders buitenlandse adressen benaderde met de vraag of er een kind beschikbaar was.

De dienstverlening hield in dat bij de verantwoordelijke Raden vd Kinderbescherming, medewerking werd gevraagd voor het opstellen van de 'homestudy'. Een rapportage over de situatie en levensomstandigheden van het asp.-adoptiegezin, welke nodig was en is in verband met de aanvraag van een (neginsel-)toestemming voor adoptie. De 'homestudy' werd doorgezonden naar de bevoegde plaatselijke instantie in het buitenland die hier om verzocht had.

Voorts kon ISS bemiddeling verlenen bij de áfronding' van de in Nederland uitgesproken adoptie. Dat wil zeggen: zorg dragen voor of helpen bij het verkrijgen van een gewijzigde geboorteakte van het kind uit het land van herkomst, en informatie verschaffen.

ISS blijft een vraagbaak voor instanties of personen met vragen op het terrein van de interlandelijke adoptie, vaak ook voor 'adopties' die niet passen binnen het 'normale' (?) plaatje.

Een belangrijk project in internationaal verband is het: International Resource Centre on the Protection of Children in Adoption. Het idee achter dit project is om de wetgeving van alle zendende en ontvangende landen op een overzichtelijke manier bij elkaar te brengen en te toetsen aan het Haags Adoptieverdrag.

Dit gebeurt in boekvorm maar ook in de vorm van een computerdatabank die voor iedereen toegankelijk is. Daarnaast bevat deze databank vertrouwelijke informatie die slechts toegankelijk is voor een beperkt aantal hulpverleners op dit terrein.

Deze vertrouwelijke databank bevat bijvoorbeeld informatie over welke organisaties of personen in een bepaald land wel of niet betrouwbaar worden geacht.

□ **Hoe kun je ISS inschakelen?**

Informatieve vragen kun je telefonisch voorleggen aan de medewerkers van de ISS.

Hoewel -in principe- de ISS-dienstverlening aan iedereen ter beschikking staat, geven ze er de voorkeur aan dat via een instelling voor maatschappelijk werk, of een andere instelling/dienstverlener een verzoek tot dienstverlening/bemiddeling van de ISS wordt ingediend. Dit omdat persoonlijke begeleiding op lokaal niveau vaak gewenst is.

Verzoeken om dienstverlening dienen schriftelijk te worden opgestuurd. Deze moet worden voorzien van alle informatie die voor een goed begrip van de situatie noodzakelijk is.

Overweeg je de medewerking van de ISS-Nederland in te roepen, wordt geadviseerd vooraf telefonisch overleg te plegen bijvoorbeeld over de vraag of ISS in een bepaald land een vertegenwoordiging heeft, naar de mogelijkheden van dienstverlening, alsmede naar de kosten die hiermee gepaard gaan.

Aan justitiële afnemers wordt de kostprijs in rekening gebracht. Voor alle overige aanvragen wordt een bescheiden financiële bijdrage gevraagd. Indien in een bepaalde zaak extra kosten moeten worden gemaakt wordt dit vóóraf ter goedkeuring aan de cliënt voorgelegd.

Ben je woonachtig in het buitenland en heeft dit land een ISS-afdeling kun je aldaar een verzoek indienen!

Reeds enig tijd is de RIAGG aan het reorganiseren en in sommige gevallen zelfs aan het fuseren met GGZ instellingen. Door deze ontwikkelingen is het momenteel moeilijk om precies aan te geven welke hulp ze bieden op het terrein van afstand en adoptie.

Mede op aandringen van de WAN zijn er geruime tijd geleden zogeheten AFA's ingesteld. Dit zijn funktionarissen die gespecialiseerd zijn op het gebied van adoptie. Spijtig is te zien dat de RIAGG's vaak zelf niet meer weten wie deze functie nou invult. Naar verloop van tijd verdwenen deze funktionarissen steeds meer.

Meer dan een handje vol zullen er uiteindelijk niet overgebleven zijn.

Normaliter kun je bij de WAN namen en adressen opvragen van deze AFA's.

Echter ook zij moeten op dit moment een antwoord schuldig blijven.

Op initiatief van de WAN zijn er adoptie-oudercursussen gestart. Deze worden door verschillende RIAGG-buro's aangeboden.

eerste verenigingen voor geadopteerden ontstonden in de jaren negentig van de twintigste eeuw. Toen bereikten de eerste buitenlands geadopteerden de leeftijd dat zij gerechtigd waren om zelf een vereniging op te richten. Zo konden zij de behoefte aan contacten met andere geadopteerden uit hetzelfde land, die groter was dan de incidentele contacten die er waren tijdens reünies en andere bijeenkomsten die in eerste instantie voor adoptiefouders bedoeld waren, zelfstandig vormgeven.

Na de eerste verenigingen voor buitenlands geadopteerden organiseerden ook de Nederlands geadopteerden zich, hoewel zij de 'oudste' groep

geadopteerden zijn.

Deze ontwikkeling weerspiegelt in zekere zin tekenend voor het verschil in positie dat er is tussen beide groepen geadopteerden: Nederlands geadopteerden zijn in twee opzichten lange tijd onzichtbaar gebleven. Niet alleen hoorden zij zelf vaak pas op relatief late leeftijd dat zij geadopteerd waren, als zij het al te horen kregen. Ook is het voor de buitenwereld minder zichtbaar dat zij opgroeien in een adoptiegezin. Buitenlands geadopteerden zijn door hun uiterlijk veel zichtbaarder, zelfs in de huidige multi-etnische Nederlandse samenleving.

Een derde verschil tussen Nederlands en buitenlands geadopteerden is de belangrijkste reden van het ontstaan van verenigingen voor geadopteerden naar land van herkomst. Een deel van de buitenlands geadopteerden voelde in grote mate de behoefte om niet alleen het geadopteerd zijn te delen, maar ook de cultuur van het land van herkomst. Voor veel buitenlands geadopteerden maakt het land van herkomst een wezenlijk onderdeel uit van de eigen identiteit: samen zoeken naar en samen vormgeven aan dat gevoel is naast het uitwisselen van ervaringsverhalen een belangrijke drijfveer om lid te worden van een organisatie voor geadopteerden.

Behalve aan het culturele aspect besteden de organisaties ook aandacht aan adoptiespecifieke vraagstukken. Het gaat dan vooral om landgebonden vragen: via welke kanalen kan ik informatie krijgen over mijn biologische familie?; wat is jullie ervaring met het reizen naar?; welke rol speelt het beheersen van de taal bij de integratie in het land van herkomst?; wat voor gevolgen hebben de politieke ontwikkelingen in ... op mijn verlangen dat land te bezoeken?

Daarnaast besteden de organisaties natuurlijk veel aandacht aan het leggen van sociale contacten tussen de leden. Voor veel geadopteerden is het een bevrijdend gevoel om in het gezelschap te verkeren van andere geadopteerden: omdat je eindelijk een aantal zaken niet hoeft uit te leggen en omdat je je kunt spiegelen aan ervaringen van en ontwikkelingen bij anderen, zodat duidelijk wordt wat wel en wat niet met adoptie te maken heeft.

Wat is de WGN?

Het Werkverband Geadopteerden Nederland (WGN) is niet landgebonden maar is een organisatie die open staat voor alle organisaties waarin geadopteerden hun eigen belangen behartigen.

Via de samenwerking in WGN richten de adoptieverenigingen zich op doelen die ofwel buiten het bereik van de afzonderlijke organisaties liggen, ofwel de belangen van de leden van de afzonderlijke verenigingen en stichtingen overstijgen.

Via WGN worden niet alleen de belangen van georganiseerde geadopteerden behartigd. Binnen de organisatie en binnen het bestuur is een plaats ingeruimd voor geadopteerden waarvoor nog geen organisatie is of geadopteerden die zich principieel niet willen of kunnen aansluiten bij een bestaande vereniging of stichting.

Via WGN kunnen de aangesloten organisaties zich bovendien laten vertegenwoordigen in besturen van instellingen, tijdens studiedagen, congressen en andere presentatiemogelijkheden op het terrein van adoptie. WGN streeft naar een bundeling van krachten en gaat uit van de meerwaarde van samenwerking: $1 + 1 > 2$

Wat doet de WGN?

WGN stelt zich primair ten doel de belangen te behartigen van alle geadopteerden in Nederland, door:

- Het organiseren van activiteiten voor of in het belang van geadopteerden;
- Het ondersteunen van initiatieven tot oprichting van organisaties voor geadopteerden;
- Een open discussie over adoptie te voeren;
- Het leveren van een bijdrage aan het stroomlijnen van informatie die van belang is voor geadopteerden;
- Het naar buiten brengen van standpunten van geadopteerden en de beleving van gevoelens het geadopteerd zijn;
- Het gevraagd en ongevraagd geven van adviezen en doen van aanbevelingen op alle terreinen die betrekking hebben op adoptie.

Wegwijzer Adoptie Nazorg, is géén hulpverlenende instelling maar een landelijk werkzame organisatie dat advies en informatie aan adoptieouders, geadopteerden, hulpverleners en overige betrokkenen biedt nadat de adoptie is gerealiseerd.

De WAN heeft tot taak de algemene nazorg te coördineren en te stimuleren voor alle adoptiegezinnen.

De WAN richt zich met name op buitenlandse adoptie.

Voor wie is de WAN?

Geadopteerden en adoptieouders kunnen voor advies terecht bij de WAN. Ambulante hulpverleners kunnen ervaren dat het hen ontbreekt aan kennis van adoptieaspecten, die bij intake, diagnostiek, preventieve- en curatieve hulpverlening van belang zijn.

Leerkrachten, artsen, residentiële instellingen etc. kunnen in hun contact met adoptiegezinnen/-kinderen twijfelen of en in hoeverre adoptie een rol speelt bij gesignaleerde problemen.

Wat kun je van hun verwachten?

Je kunt bij hun terecht voor informatie, advies en consultatie betreffende aspecten die van belang kunnen zijn bij afstand en adoptie.

Jaarlijks organiseert de WAN een studiedag voor hulpverleners.

Ze bezitten een lijst van zogeheten AFA's (adoptie-aandachts-funktionarissen) werkzaam bij de RIAGG. Op initiatief van de WAN zijn er adoptie-oudercursussen gestart, die door nu door verschillende RIAGG-buro's worden aangeboden.

ADRIN staat voor: Adoptie Driehoek Interactief Nederland.

Sinds 1996 is deze Stichting actief.

Het is een organisatie die zich beweegt op het spanningsveld tussen afstandsouders/-moeders, geadopteerden en adoptieouders.

Ze stellen zich ten doel de openheid tussen de drie betrokken partijen te vergroten en een stimulerende rol te spelen bij het totstandkomen van beleid en wetenschappelijk onderzoek ten dienste van de drie posities.

Ze werken samen met andere bij adoptie betrokken organisaties en willen op die manier een hele concrete bijdrage leveren aan het hulp- en dienstverleningsaanbod. De organisatie hoopt een centraal aanspreekpunt te worden voor onder andere voorlichting en consultatie mbt. adoptie.

Speerpunt in hun beleid is het inwinnen van informatie bij- en het ter beschikking stellen van kennis aan personen en organisaties.

Ook ligt het in hun bedoeling bijeenkomsten te organiseren waar alle partijen uit de driehoek elkaar kunnen ontmoeten.

De is alléén schriftelijk te bereiken.

Wat doet ADRIN?

Het is niet een nieuwe hulpverleningsinstelling. De stichting zet een groeiende groep mensen in beweging die:

- Deelnemen aan werkgroepen, studiedagen, conferenties;
- Publiceren;
- Verbinding hebben met de praktijk van hulpverlening en onderwijs;

- Op alle mogelijke manieren eraan meewerken dat kwesties rond afstand en adoptie in openheid bespreekbaar zijn;
- Wetenschappelijk onderzoek stimuleren;
- Beleid beïnvloeden;
- Ontmoetingsdagen voor de driehoek organiseren;
- De vinger aan de pols houden bij ontwikkelingen rond afstand en adoptie.

Deze Stichting heeft de afgelopen jaren baanbrekend werk verricht. In 1989 hebben ze bereikt dat de afstammingsdossiers in Nederland niet meer vernietigd worden. Hierdoor blijven ze niet alleen meer bewaard bij de kraamklinieken en 50 jaar bij de rechtbank, maar ook bij de kindbescherming.

Dankzij een 5 jaar lange en volhardende (rechtszaken) strijd heeft de Hoge Raad op 15 april 1994 het vonnis uitgesproken: Dat ieder kind recht heeft op inzage en afschriften van de genoemde documenten.

De Stichting verleent niet direct hulp, maar ondersteunt en begeleidt mensen in het zoeken en vinden van hun gegevens

Deze oudervereniging, is een onafhankelijke vrijwilligersorganisatie. De leden hebben ernstige problemen met hun adoptiekind(eren). Deze problemen doen zich voor in de huidige gezinssfeer. Vaak is de oorzaak van de problemen te vinden in de vroege fysieke en/of emotionele verwaarlozing van de kinderen in het land van herkomst.

Ouders en kinderen worstelen vaak met aanzienlijke problemen waar zij zonder hulp lang niet uit komen. In de afgelopen jaren is gebleken, dat problemen rond adoptie een aparte benadering vragen.

Helaas komen er nog gezinnen terecht bij hulpverleners die nog maar weinig bekend zijn met de specifieke problemen van adoptiegezinnen en adoptiekinderen.

Hulp is soms heel moeilijk te vinden.

Wat is hun doel?

- Dienstverlening aan gezinnen die met een verstoorde gezinssituatie hebben te kampen als gevolg van geadopteerde probleemkinderen.

- Het in de ruimste zin leveren van bijdragen aan de mogelijke oplossing van deze problemen.

Hieronder kun je verstaan: Bijdragen aan een betere voorlichting aan aspirant-adoptieouders. Meer bekendheid geven aan de problematiek van deze groep adoptiekinderen, maar ook in samenwerking met anderen de deskundigheid van hulpverleners te bevorderen.

Welke problemen?

Na de komst van het adoptiekind is het in het gezin totaal anders verlopen dan verwacht.

Je houdt er rekening mee dat het kind ziek, zwak of lichamelijk verwaarloosd zou zijn. Kan het in het begin angstig zijn, problemen met eten geven of slecht slapen. Zeker een ouder kind zal erg moeten wennen aan onze manier van leven. Maar hoelang mag dit duren?

Paste het adoptiekind zich in het begin bijzonder snel aan, maar begin je na enkele maanden toch vreemde dingen te merken:

- * Het kind lijkt niet aangeraakt te willen worden. Doet afwerend of juist overdreven aanhalig. Het verschil tussen ouders en vreemden lijkt niet gevoeld te worden.
- * Je betrapt het kind steeds vaker op leugens en diefstal.
- * Gebrekkige gewetensontwikkeling.
- * Het speelt slecht en maakt geen echte vriendjes.
- * Schoolprestatie blijven achter.
- * Probeert de ouders tegen elkaar uit te spelen.
- * Bij anderen vertoont het een heel ander gedrag dan thuis.
- * Als puber begint het steeds meer naar twijfelachtige milieus toe te trekken.
- * In de puberteit nemen de problemen extreme vormen aan.

Wat kan de LOGA voor je doen?

Middels een telefonische hulplijn proberen ze ouders met elkaar in contact te brengen. Hierdoor is er de mogelijkheid om met een andere ouder te praten. Daarnaast organiseren ze regionale gespreksavonden. Op deze avonden kun je je verhaal kwijt en probeert men elkaar te helpen. Deze hulp kan onder andere bestaan uit het elkaar wegwijs maken in hulpverleningsland en natuurlijk het uitwisselen van ervaringen.

Twee maal per jaar organiseren ze een landelijke themadag waarvoor sprekers worden uitgenodigd. Ook op deze dagen is er veel gelegenheid tot contact met andere ouders.

Hulpverlening en Onderwijs:

Werkers in de geestelijke gezondheidszorg, jeugdhulpverlening en het onderwijs worden geconfronteerd met adoptiekinderen die problemen geven. Leerkrachten kunnen te maken krijgen met leer- en/of gedragsproblemen. Vaak is bij deze kinderen het gevoel voor ruimte en tijd niet goed ontwikkeld en hebben ze moeite met het zien van structuren. Dit wil echter niet zeggen dat zij minder intelligent zijn, of onvoldoende capaciteiten hebben.

'De Knoop' is een algemene landelijke vereniging voor ouders en verzorgers van kinderen met hechtingsstoornissen - het geen-bodem-syndroom.

Wat kun je verwachten?

Ouders en verzorgers van biologisch eigen-, pleeg-, stief- en adoptiekinderen met hechtingsstoornissen ondersteunen door middel van informatie, onderling contact en thema bijeenkomsten.

Bekendheid geven bij de hulpverlening, de media en de politiek over de problemen in de omgang met en opvoeding van deze kinderen.

Erkenning te krijgen voor het geen-bodem-syndroom.

Naast het lotgenotencontact werkt 'De Knoop' samen met een team van specialisten dat zich ten doel gesteld heeft onderzoek te doen, standpunten en methodes te ontwikkelen en uit te dragen.

Deze in 1984 opgerichte vereniging, biedt hulp aan nakomelingen van militairen uit de 2e Wereldoorlog bij het zoeken naar hun biologische vader en andere familieleden. Ook bieden ze hulp aan geadopteerden en aan kinderen van migranten.

Ze besteden veel aandacht aan emotionele ondersteuning en begeleiding.

De contactdagen en vergaderingen bieden de gelegenheid in het uitwisselen van ervaringen.

Ze kennen twee soorten leden: gewoon lid en buitengewoon lid.

Gewone leden zijn nakomelingen van geallieerde militairen. Buitengewone leden zijn nakomelingen van niet-geallieerde soldaten, kinderen van opvolgende generaties, adoptiekinderen en kinderen van migranten.

****In 1998 zijn tijdens een ouderbijeenkomst op 's Heeren Loo-Lozenoord, veel adoptie- en pleegouders bij elkaar geweest, die een kind hebben gekregen dat, in de meeste gevallen, achteraf een verstandelijke handicap bleek te hebben. Ook was er sprake van een ontwikkelingsachterstand en vormen van hechtingsproblematiek en soms ook van lichamelijke handicaps. In de meeste situaties was niet op het eerste gezicht te zien, dat het kind gehandicapt is.

N.a.v. een enquête die gehouden is onder de ouders, is gebleken dat er nog maar weinig bekend was over deze diverse vormen en combinatie van handicaps. Ouders vonden weinig gehoor en 'shopten' van de ene hulpverlening naar de andere. Enkele ouders wilden hun ervaring delen en op deze wijze andere ouders snel op weg helpen. Hierdoor ontstond de gedachte om een oudernetwerk op te richten.

In januari 2000 is het oudernetwerk OverSchatten opgericht. Een netwerk opgericht door ouders met een adoptie- en/of pleegkind waar sprake is van een ontwikkelingsachterstand en/of verstandelijke handicap.

Het oudernetwerk OverSchatten wordt ondersteund door de Samenwerkende Ouderverenigingen: Philadelphia, VOGG, Dit Koningskind, Helpende Handen en WOI. Deze verenigingen werken samen in de Federatie van Ouderverenigingen.

Wat doen ze?

Het netwerk werkt samen met de SPD (Sociaal Pedagogische Dienst). De voorzitter van het oudernetwerk is Monique Hofman (orthopedagoog van de SPD Veluwe).

Monique Hofman, Mineke Booi (Info Adviseur van de SPD Veluwe) en Ingrid Mispelblom Beyer (lid van het oudernetwerk OverSchatten) vormen een werkgroep, die jaarlijks voorlichtingsbijeenkomsten gaan verzorgen voor werkers van de verschillende SPD-en.

Voor ouders wordt eveneens jaarlijks een bijeenkomst georganiseerd.

Het oudernetwerk streeft de volgende doelen na:

- 1) Ondersteuning bieden aan adoptie- en pleeggezinnen die een kind hebben waarbij –vermoedelijk- sprake is van een verstandelijke handicap en/of ontwikkelingsachterstand.
- 2) Het bevorderen van de algemene bewustwording, erkenning en herkenning van de problematiek bij deze adoptie- pleeggezinnen, aspirant ouders, instellingen, deskundigen en overheid e.a.
- 3) Signaleren en belangenbehartiging.

Wat kun je van hun verwachten?

Je kunt bij hun terecht voor informatie, ondersteuning en advies.

Ouders die eens met andere ouders willen verder praten kunnen contact opnemen met een 'praatpaal' om bijvoorbeeld eens ervaringen te delen. De meeste praatpalen zijn net als u ervaringsdeskundigen

Vier keer per jaar geven ze een nieuwsbrief uit. Indien je belangstelling hebt kun je een profexemplaar opvragen.

De Adoptielijn is een vzw van en door geadopteerden (binnen- en buitenlandse)

Dit coördinatiecentrum is door zijn ervaringsdeskundigen uniek in de eerste hulpverlening.

Alle geadopteerden kunnen bij hun terecht met vragen, problemen en informatie rond hun adoptiethematiek. Dit kan gaan van een praatje met een andere geadopteerde tot een rootsvraag.

Voor zware traumatische of psychische problemen trachten ze hen te begeleiden en verwijzen hen indien nodig door naar gespecialiseerde centra.

Alle thema's rond adoptie zoals hechtingen, racisme en culturele aspecten komen aan bod op een praatavond welke zij organiseren voor jong volwassenen vanaf 17 jaar.

Ook de jongeren van 7 tot 14 jaar komen ruim aan bod. Voor hen organiseren ze kinderen- en jongerendagen, waarop tijdens ontspannende activiteiten het onderwerp adoptie op een speelse manier bespreekbaar gemaakt wordt.

Ze staan ook klaar voor vragen van adoptie- en kandidaat adoptieouders of biologische ouders. Eventueel verwijzen de deze door naar betreffende diensten.

De Adoptielijn neemt bepaalde standpunten in en geeft reactie op het medianieuws. Ze vragen ook inspraak rond de nieuwe wetgeving inzake adoptie.

Vier keer per jaar verschijnt hun tijdschrift 'De Knik'.

** ** * * * * *

Binnenlandse adoptieprocedure

We kunnen gerust stellen hoe opvallend spaarzaam de algemene informatie is met betrekking tot de adoptieprocedure van een Nederlands kind. Wellicht moeten we één van de aanleidingen zoeken in het feit dat deze vorm van adoptie nog maar zelden voorkomt. (ongeveer 40 adopties per jaar). Een andere aanwijsbare oorzaak zijn de verschillen die kunnen optreden, per vestiging van de Raad voor de Kinderbescherming, in de vervolg procedure. Gelukkig zal hierin binnen afzienbare tijd verandering inkomen. Het Landelijk Bureau van de Raad voor de Kinderbescherming is bezig (landelijke) voorschriften en procedures op te stellen. Hierdoor zal de informatievoorziening over dit onderwerp mettertijd kunnen worden geoptimaliseerd.

De adoptieprocedure:

De basis-/beginprocedure is in grote lijnen gelijk aan die van de buitenlandse (interlandelijke) adoptie.

Je hebt voorwaarden waar je als asp. adoptieouder(s) aan moet voldoen en daarnaast moet de adoptie duidelijk in het belang van het kind zijn.

Daarentegen zijn er wel specifieke aspecten verbonden aan de keuze van het willen adopteren van een Nederlands kind.

- De procedure rond de overdracht van het gezag is voor asp. adoptieouders vaak omgeven met meer onzekerheid. (de biologische moeder moet, op een aantal momenten in de procedure rond het afstaan van het gezag, haar instemming tot afstand opnieuw geven).
- De 'nabijheid' van de biologische moeder is anders. Immers, het gaat om een in Nederland woonachtige moeder die als het ware 'om de hoek' kan wonen. En dat is voor adoptiefouders zo blijkt, toch een andere beleving dan een biologische moeder die afkomstig is uit een (ver) buitenland.
- De motieven van het afstand doen voor ouders (moeder) van Nederlandse en buitenlandse kinderen verschilt vaak en is 'anders' invoelbaar voor de adoptieouders.

Tevens heeft de afstandsmoeder in Nederland inspraak bij de keuze van het adoptiegezin. Er wordt rekening gehouden met haar wens ten aanzien van de aard en frequentie van het te onderhouden contact met het adoptiegezin. Een bijkomend feit is dat geen rekening gehouden hoeft te worden met de regels en voorwaarden van een ander land.

De voorwaarden:

Je verzoek wordt in behandeling genomen mits je aan de volgende voorwaarden voldoet:

Eén of 2 personen:

- Door twee personen samen als zij gehuwd zijn óf door één persoon (alleenstaand, gehuwd, geregistreerd of duurzaam samenlevend) Indien men gehuwd, geregistreerd of duurzaam samenleeft moet je kunnen aantonen dat hier tenminste drie jaren sprake van is.
- **NB:** Op 1 april 2001 is de nieuwe wet Adoptie door personen van gelijkgeslacht binnen Nederland ingegaan. Ook voor homoseksuele stellen geldt dat aangetoond moet worden dat zij tenminste drie jaren samenleven.
- Voor paren, al dan niet gehuwd, als ook homoseksuelen geldt dat zij samen het kind één jaar hebben verzorgd en opgevoed.
- Eén persoon kan adopteren indien deze het kind gedurende drie jaren heeft verzorgd en opgevoed.

Leeftijd:

- Adoptanten moeten tenminste 18 jaar ouder zijn dan het kind.
- Op het moment van de aanvraag moet je jonger zijn dan 42 jaar. Deze leeftijdsgrens kan met ten hoogste 3 jaar worden overschreden. Je moet dan wel in beginsel bereid zijn een kind van 2 jaar of ouder op te nemen.
- Het kind moet op de dag van het verzoek minderjarig zijn. Is het kind 12 jaar of ouder, moet het zelf geen bezwaar hebben tegen de adoptie.

Verklaring medische behandeling:

Je moet verklaren het kind alle benodigde medische behandelingen te zullen laten ondergaan, die voor het kind van levensbelang zijn.

Overige voorwaarden:

- De adoptant(en) mogen niet de grootouder(s) van het kind zijn.
- De minderjarige moeder van het kind moet op de dag van het verzoek de leeftijd van 16 jaar hebben bereikt.
- De oorspronkelijke ouder(s) moeten niet of niet langer het gezag hebben over het kind.
- De stem van de oorspronkelijke ouder(s) is zwaarwegend. Zij moet(en) uitdrukkelijk géén bezwaar hebben tegen de adoptie. Zijn er wel bezwaren, kan de rechter deze slechts in drie

gevallen naast zich neerleggen:

- 1) De ouder(s) heeft/hebben niet of nauwelijks met het kind in gezinsverband samengeleefd.
- 2) Het kind is ernstig verwaarloosd door de ouder(s).
- 3) De ouder(s) is veroordeeld wegens een ernstig misdrijf jegens het kind, zoals incest.

Gezinsonderzoek:

Omdat de raad een adviserende functie heeft mbt. het geven van de beginseltoestemming, stelt zij een gezinsonderzoek in.

Allereerst zul je ze een gezondheidsverklaring moeten toesturen. Deze mag overigens niet worden afgegeven door de eigen huisarts!

Vervolgens krijg je bezoek van een medewerker(st)er van de raad en kun je uitgenodigd worden voor een of meer gesprekken. In dit onderzoek wordt gekeken naar de gezins- en/of leefsituatie, de wensen en beweegredenen om een kind te adopteren etc. Tot slot gaat de raad na of je een strafblad hebt. Gedurende dit onderzoek kun je aangeven welke je hebt tav. het te adopteren kind.

Het streven is om dit onderzoek binnen 3 à 4 maanden na aanvang af te ronden.

NB: Mocht er binnen het 'gezin' reeds een kind verwacht worden, wacht de raad met het onderzoek tot dit kind 1 jaar oud is. Duurt de periode langer dan 2 jaar, vervalt je aanvraag. Desgewenst kun je een nieuwe beginseltoestemmingsaanvraag indienen.

De wachtlijst:

Omdat de Raden niet allemaal dezelfde werkwijze hanteren ontstaan vanaf dit punt de procedure verschillen. Sommige Raden hebben een aparte wachtlijst voor Nederlandse kinderen.

(Als voorbeeld heb ik de procedure van de Raad voor de Kinderbescherming in Friesland genomen.)

Je verzoek tot adoptie van een Nederlands kind wordt op een door de Raad gehanteerde wachtlijst geplaatst.

Gezien het beperkt aantal 'aangeboden' kinderen dat vrij komt voor adoptie zijn de wachttijden erg lang.

Het kind:

Kinderen geboren uit een moeder die zelf niet de verzorging en opvoeding voor haar rekening kan of wil nemen worden gemeld bij de Raad voor de Kinderbescherming.

De Raad vraagt dan bij de rechter om een kinderschermingsmaatregel, oftewel de voorlopige voogdij. Dit betekent zoveel als een schorsing van het gezag van de biologische moeder.

De voorlopige voogdij komt dan te berusten bij een gezinsvoogdij-instelling, die de baby eerst tijdelijk plaatst in een opvanggezin.

Vaak besrijkt dit een periode van drie maanden. Gedurende deze drie maanden heeft de biologische moeder bedenktijd met betrekking tot haar besluit in het al dan niet afstand ter adoptie willen doen.

Blijft de moeder bij haar besluit afstand te doen van het kind, dan volgen

verdere juridische procedures die er toe moeten leiden dat zij definitief afstand doet van het gezag.

Selectie adoptiegezin:

De Raad voor de Kinderbescherming (*vestiging Leeuwarden!*) doet daarna bij de gezinsvoogdij-instelling een geanonimiseerde voordracht van twee gezinnen voor adoptie. De gezinsvoogdij-instelling bepaalt in welk gezin de baby wordt geplaatst.

Na plaatsing van de baby in het aspirant adoptiegezin wordt geregeld dat dit gezin de voogdij over het kind verkrijgt.

Procedure voor de rechtbank:

De adoptie is dus een procedure bij de rechtbank. Hierbij heb je altijd de hulp van een advocaat nodig. Deze dient namelijk namens de adoptieouder(s) het verzoek voor adoptie in.

Je kunt het enigszins vergelijken met een vergunninghouder bij de interlandelijke adoptie. Naast de advocaatkosten moet je ook een bijdrage betalen in de kosten van de rechtspraak. Het zogeheten griffierecht.

Raadzaam is dat, wil je nadere informatie krijgen over de vervolprocedure, je contact opneemt met de plaatselijke Raad voor de Kinderbescherming. Ook kun je contact opnemen met de Fiom.

Wetenswaardigheden:

- * Welke advocaat?
- * Informatie: Adoptie van een kind in Nederland (min. van Justitie).
- * Persbericht van de nieuwe wet Adoptie door personen van gelijkgeslacht binnen Nederland.
- * Zie ook hoofdpagina 'Leeshoek' subonderdeel publicaties.

Interlandelijke adoptieprocedure

Sinds 1 oktober 1998 zijn in Nederland nieuwe regels van kracht.

Eén van de redenen om die regels aan te passen is het Haags Adoptieverdrag van 1993.

Het is een internationaal verdrag op het gebied van interlandelijke adoptie waar Nederland zich bij heeft aangesloten. Een 66-tal landen hebben afspraken gemaakt en werken samen op het gebied van interlandelijke adoptie.

Een kind adopteren uit een verdragsstaat biedt belangrijke voordelen:

- De adoptie wordt automatisch en volledig erkend.
- Ze volgen dezelfde procedure en hebben afspraken gemaakt over wie wel en wie niet mag bemiddelen. Hierdoor is kinderhandel en winstbejag uitgesloten.
- De bemiddeling is geheel geregeld en wordt verzorgd door een vergunninghouder.

Dit verdrag sluit echter niet uit dat de aangesloten landen verschillende eisen en voorwaarden (mogen) hanteren. Met andere

woorden: Behalve met de regels en voorwaarden in Nederland, heb je altijd te maken met de regels en voorwaarden van het land waaruit een kind geadopteerd wordt.

Zo zijn er veel landen waar andere leeftijdsgrenzen gelden voor aspirant-adoptieouders en die, in tegenstelling tot Nederland, éénpersoonsadoptie niet toestaan.

Wil je een kind adopteren uit een niet-verdragsstaat kun je ervoor kiezen een deel van de onderhandelingen zelf te doen.

Het ministerie van Justitie wil dan weten of het contact betrouwbaar is en laat een onderzoek verrichten door een Nederlandse vergunninghouder die contacten onderhoudt met het desbetreffende land. Hoelang dit onderzoek duurt verschilt per land.

Wel valt te bedenken dat er in landen die niet bij het verdrag zijn aangesloten, vaak geen instanties bestaan die vergelijkbaar zijn met een centrale autoriteit of vergunninghouder. Doorgaans worden adoptie uitspraken uit deze landen in Nederland niet erkend en moet er alsnog een adoptie uitspraak worden verkregen in Nederland.

Bij aankomst van het kind in Nederland moet er dan naast de aanmelding bij de afdeling bevolking van je gemeente een melding binnen 8 dagen plaatsvinden bij het hoofd van de plaatselijke politie, hiermee verkrijgt het kind een verblijfsvergunning.

Daarnaast moet er bij het kantongerecht het gezag over het kind aangevraagd worden. Vervolgens moet je nog de adoptie naar Nederlands recht aanvragen. Voor gehuwden kan dit na één jaar van verzorging plaatsvinden en voor samenwonenden en individuele aanvragen na een periode van drie jaar van verzorging.

Je kunt ook kiezen voor volledige bemiddeling door een vergunninghouder. De procedure verloopt dan ongeveer hetzelfde als uit een verdragsstaat.

- Na je inschrijving krijg je een 'Buitenlands Kind ter Adoptie' nummer toegewezen. (= BKA nummer). Dit nummer bepaalt wanneer je aan de beurt bent voor de procedure.

Verplichte voorlichting:

Voldoe je aan de gestelde voorwaarden stuurt het ministerie je verzoek door naar het Bureau VIA. Deze verzorgt een 6-tal wettelijke verplichte voorlichtingsbijeenkomsten. Iedereen die voor het eerst een kind uit het buitenland adopteert, is verplicht deze bijeenkomsten, die ongeveer 6 maanden duren, bij te wonen.

Je krijgt onder meer informatie over de risico's die een adoptie met zich mee (kan) breng(t)en.

Hierna stuurt het ministerie je aanvraag naar de Raad van de Kinderbescherming.

Beginseltoestemming:

Na het onderzoek maakt de raad een rapport en stelt ze een advies op. Alvorens deze opgestuurd worden naar het ministerie van Justitie worden ze met je besproken.

Op grond van dit rapport en advies beslist de minister of je een beginseltoestemming krijgt voor één kind.

Het streven is dat deze beslissing ca. 18 maanden na het ingediende verzoek bekend is.

Bemiddeling:

Nadat je een beginseltoestemming hebt gekregen, begint de bemiddelingsfase.

Adopteer je een kind uit een verdragsstaat is deze bemiddeling geheel geregeld en wordt deze verzorgd door een vergunninghouder. Bij het ministerie en het Bureau VIA krijg je een lijst met adressen van vergunninghouders, incl. de landen waarvoor zij bemiddelen.

Nadat je één vergunninghouder hebt uitgekozen wordt je rapport naar hem opgestuurd. Deze vult het aan met andere gegevens en stukken en stuurt het vervolgens op naar de centrale autoriteit of vergunninghoudende instelling van het land waaruit je een kind wilt adopteren.

Het is niet zo dat je een kind kunt 'uitkiezen'. De centrale autoriteit van het land van herkomst beslist of er een kind in aanmerking komt en dat bij de asp. adoptieouders past. Ze stelt een rapport op over het kind en regelt de vereiste toestemming en stuurt alle stukken weer naar de Nederlandse vergunninghouder.

De Nederlandse vergunninghouder adviseert hierop de minister, die op grond van dit advies een beslissing neemt. Beslist de minister positief, vraagt de vergunninghouder aan de adoptieouders of ze akkoord gaan met de plaatsing.

Als aan alle voorwaarden is voldaan, kan de komst van het kind naar Nederland in gang worden gezet. Volgens de gegevens duurt de algehele adoptieprocedure uiteindelijk ongeveer 3 - 5 jaar.

NB: Gedurende de bemiddeling legt de vergunninghouder een dossier aan, waarin alle belangrijke stukken zitten. Dit dossier wordt 30 jaar bewaard en kunnen te allen tijden door de adoptanten alsmede het adoptiekind worden ingezien.

Toelatingseisen:

Als het kind in Nederland aankomt, wordt nogmaals gecontroleerd of aan alle voorwaarden is voldaan en of alle documenten aanwezig en in orde zijn:

- Je hebt een geldige beginseltoestemming.
- Het niet-Nederlandse kind heeft een machtiging tot voorlopig verblijf: een visum dat wordt afgegeven door de Nederlandse diplomatieke- of consulaire vertegenwoordiging in het land van herkomst.
- Er is een medischeverklaring uit het land waar het kind vandaan komt; hierin staat dat het kind geen gevaarlijke of besmettelijke ziekte heeft en dat er geen sprake is van een langdurige lichamelijke of geestelijke ziekte. Dit laatste betekent niet dat een kind met een handicap niet kan worden opgenomen.
- Je kunt aan de hand van stukken aantonen dat de oorspronkelijke ouders/verzorgers instemmen met de adoptie en dat de centrale autoriteit uit het land van herkomst instemt met de adoptie van het kind door jou.
- Er is voldaan aan de leeftijdsvereisten.
- Er is voldaan aan alle eisen en voorschriften die het land van herkomst stelt.
- Alle stukken zijn opgesteld in de Nederlandse, Engelse, Duitse of Franse taal of er is een vertaling van deze stukken door een beëdigd vertaler.

Na aankomst in Nederland moet je het kind binnen 5 dagen aanmelden bij de afdeling bevolking van je gemeente.

Wetenswaardigheden:

- * Belangenvereniging Zelfdoen in Adoptie (BZA)
- * Adoptiekosten; Welke kosten zijn afteikbaar bij de belasting over het aangifte jaar 2000.
- * Op 1 april 2001 is de nieuwe wet Adoptie door personen van gelijkgeslacht binnen Nederland ingegaan. Zie Persbericht van het Min. van Justitie.
- * Sinds 1 april 2000 is de onafhankelijke klachtencommissie vergunninghouders interlandelijke adoptie met haar werkzaamheden begonnen. De "Klachtenregeling vergunninghouders interlandelijke adoptie" is ook als brochure te verkrijgen.
- * Bij buro VIA kun je de interlandelijke adoptieprocedure online bestellen. Tevens kun je een VIA tekstversie bekijken waarin alle informatie staat voor mensen die willen gaan adopteren.
- * De meest gestelde vragen over adoptie van buitenlandse kinderen.
- * Ontwikkeling interlandelijke adoptie.

Interlandelijke adoptieprocedure (zelfdoen)

De procedure die gevolgd moet worden bij het zelfdoen in adoptie is gedeeltelijk dezelfde als die van een interlandelijke adoptie via een vergunninghouder. Tot en met het verkrijgen van de beginseltoestemming is de procedure gelijk, daarna zijn er diverse verschillen.

Hoewel niet wettelijk vastgelegd, is het ministerie van mening dat het Haags Adoptieverdrag van 1993 mede zou inhouden dat adoptie vanuit een verdragsland niet mogelijk zou zijn. Dit wordt echter momenteel via een rechtszaak bestreden.

Als we even van het gelijk van het ministerie uitgaan, betekent dat dat adoptie uitsluitend mogelijk is vanuit landen die het verdrag niet hebben ondertekend.

Daarnaast geldt dat niet elk land zelfdoen accepteren. Een land als China is niet toegankelijk voor zelfdoeners.

Zelfdoen:

De eerste stap in het zelfdoen is het zoeken naar een betrouwbaar contact in het buitenland. Een aantal methodes om een betrouwbaar contact te vinden zijn:

- Als je iemand in het buitenland kent, die jou aan gegevens over bijv. een kindertehuis kan helpen.
- Als je al iemand kent die vanuit een bepaald land zelf heeft geadopteerd, kun je deze vragen naar de gegevens.
- Via internet/emaillist e.d. Je ziet dat iemand geadopteerd heeft en vraagt dan naar diens contact. Of je zoekt naar adoptiebureaus; dit laatste biedt minder zekerheid, want je weet dan niet of dit bureau met Nederlands mag/kan werken en hoe betrouwbaar ze zijn (zie ook verder)
- Via een buitenlandse adoptieorganisatie. Je mag niet via een derde land adopteren, dus je mag bijv. geen Roemeens kindje via een Amerikaans adoptiebureau adopteren, maar je kunt wel -om bij dit voorbeeld te blijven- aan dat Amerikaanse adoptiebureau vragen of ze de gegevens van hun contact in Roemenie aan jou willen geven.
- Door lid te worden van de BZA (Belangenvereniging Zelfdoeners in Adoptie) en dan via een van hun leden proberen aan een contact te komen. De BZA mag zelf geen contactgegevens verstrekken, maar de leden mogen dat prive wel doen.

Wanneer je een contact gevonden hebt, wil het ministerie uiteraard weten of jouw contact wel betrouwbaar is. Niemand wil uiteraard betrokken worden bij kinderhandel of andere nare zaken. Deze controle wordt gedaan door een van de vergunninghouders, dit heet dan deelbemiddeling. De kosten van deze deelbemiddeling zijn momenteel EUR 680,00. Welke vergunninghouder jouw contact moet controleren kun je bij het ministerie navragen. Voor de

V.S. is dit bijv. Kind en Toekomst. Hoe lang dit duurt is afhankelijk van o.m. het land en de vergunninghouder.

Na deze controle adviseert de vergunninghouder aan het ministerie, waarop deze beoordeelt of ze wel of niet akkoord gaan met het contact. Het gebruiken van een contact wat al eerder gescreend is, geeft geen absolute zekerheid, immers in de loop van de tijd kunnen regels of voorwaarden veranderd zijn, maar zeker als het contact recent is gecontroleerd zal bij het gebruik van een 'bekend' contact deze controle sneller en zekerder kunnen verlopen.

Het buitenlandse contact zal je moeten informeren over de benodigde papieren en formulieren die je gereed moet maken en eventueel moet legaliseren. (De hoeveelheid papierwerk zal vaak niet veel afwijken van die van een gewone procedure, immers daar zijn ook diverse stukken voor nodig, allemaal afhankelijk van het betreffende land). Deze zal je ook helpen bij de buitenlandse procedure.

Wanneer het buitenlandse contact een voorstel heeft gedaan voor een kindje moet de achtergrond hiervan weer door de vergunninghouder worden gecontroleerd, waarna na akkoord de buitenlandse procedure kan worden afgerond.

Na overdracht van het kind moet soms een uitreisvisum en/of een inreisvisum worden aangevraagd, afhankelijk van het land van herkomst hierna kun je met het kind naar Nederland terug. Binnen enkele dagen na aankomst moet je het kind melden bij de vreemdelingendienst, politie en gemeente aanmelden. In Nederland heb je op dit moment officieel alleen nog maar het 'gezag' over het kind.

Het kan zijn dat er nu nog een deel van de buitenlandse procedure moet worden afgerond, afhankelijk van het land van herkomst.

Na een jaar kun je de adoptie om laten zetten naar een adoptie naar Nederlands recht. Voor samenwonenden en individuele aanvragers kan dit pas na 3 jaar van verzorging.

Wetenswaardigheden:

- * Belangenvereniging Zelfdoen in Adoptie (BZA)
- * Adoptiekosten; Welke kosten zijn aftrekbaar bij de belasting over het aangifte jaar 2000.
- * Op 1 april 2001 is de nieuwe wet Adoptie door personen van gelijkgeslacht binnen Nederland ingegaan. Zie Persbericht van het Min. van Justitie.
- * Sinds 1 april 2000 is de onafhankelijke klachtencommissie vergunninghouders interlandelijke adoptie met haar werkzaamheden begonnen. De "Klachtenregeling vergunninghouders interlandelijke adoptie" is ook als brochure te verkrijgen.
- * Bij buro VIA kun je de interlandelijke adoptieprocedure online bestellen. Tevens kun je een VIA tekstversie bekijken waarin alle informatie staat voor mensen die willen gaan adopteren.

- * De meest gestelde vragen over adoptie van buitenlandse kinderen.
- * Ontwikkeling interlandelijke adoptie.

Aspirant adoptiefouders:

Zodra de definitieve beslissing is genomen, zorgt de Raad voor de Kinderbescherming ervoor dat de baby -na een kennismakingsperiode- bij aspirant adoptiefouders komt.

Bij de Raad staat een groot aantal echtparen ingeschreven die -na een onderzoek- door de Raad geschikt zijn bevonden om een kind te adopteren. De Raad houdt bij zijn keuze van aspirant adoptiefouders, zoals reeds eerder opgemerkt, rekening met de wensen van de natuurlijke moeder t.a.v. het adoptiefgezin.

Rechten van het kind:

Het geadopteerde kind heeft recht om te weten wie zijn/haar natuurlijke moeder (en eventueel vader) is. Daarom wordt samen met de moeder een rapport gemaakt. Daarin staan meestal een persoonsbeschrijving van de moeder en haar motieven, op grond waarvan zij tot afstand doen van het kind heeft besloten.

Dit rapport is ook belangrijk voor de adoptiefouders, om de achtergronden te weten van het kind, dat zij aanvaard hebben als hun eigen kind.

Voogdij en adoptie t.a.v. de natuurlijke ouder:

Voogdij

Een minderjarige niet gehuwde moeder kan in geen geval voogdes zijn over haar kind. Doet deze moeder afstand van het kind, dan wordt dit toevertrouwd aan de Raad voor de Kinderbescherming.

Is de moeder meerderjarig op het moment dat zij beslist tot afstand doen van haar kind, dan zal ze de voogdij, die zij over het kind heeft, moeten overdragen.

Zij zal daartoe een verklaring moeten ondertekenen waarin zij bevestigt geen bezwaar te hebben om uit de voogdij te worden ontheven.

Adoptie

De adoptiefouders kunnen de aanvraag tot definitieve adoptie pas indienen wanneer de natuurlijke moeder meerderjarig is en zij het kind 1 jaar hebben verzorgd.

De adoptie wordt door de rechter uitgesproken.

Hiervoor is ook de toestemming van de natuurlijke moeder nodig. Het is overigens welhaast onmogelijk voor de natuurlijke moeder, om in deze fase van de procedure haar kind bij zich te krijgen. Haar leeftijd -minderjarig of meerderjarig- ten tijde van het nemen van de beslissing, speelt hierbij helemaal geen rol. (voorbeeld document oproep verschijnen op de rechtzitting)

De rechter zal, ook ingeval zij bezwaar aantekent tegen adoptie, toch beslissen in het belang van het kind.

Omdat kan worden aangenomen dat het kind zich inmiddels aan de aspirant adoptiefouders heeft gehecht, zal in praktisch alle gevallen de rechter beslissen dat het kind bij die ouders blijft.

Voogdij-overdracht en adoptie t.a.v. de adoptiefouders:

Wanneer de aspirant adoptiefouders het kind ongeveer een half jaar hebben verzorgd, kunnen zij de voogdij over het kind aanvragen.

De overdracht van de voogdij wordt, op advies van de Raad vd Kinderbescherming, door de rechtbank uitgesproken. Met de voogdijoverdracht gaat ook de verantwoordelijkheid voor het kind over op de asp. adoptiefouders.

Wanneer de asp. adoptiefouders het kind gedurende ongeveer 1 jaar hebben verzorgd en de natuurlijke moeder van het kind meerderjarig is, kunnen zij een verzoek tot adoptie indienen bij de rechtbank.

Deze ouders en het kind worden, totdat de adoptie door de rechtbank is uitgesproken, begeleid door de Raad voor de Kinderbescherming.

Door de adoptie wordt het kind een wettig kind uit het huwelijk van de adoptieouders. De juridische banden met de natuurlijke moeder zijn hierdoor definitief verbroken.

Regelingen:

Aangifte bij de Burgelijke Stand

De baby, van wie wordt overwogen om afstand te doen, moet -zoals alle andere baby's- na de geboorte worden aangegeven bij de Burgelijke Stand van de gemeente waar de geboorte heeft plaatsgevonden. In dit geval kan de aangifte geschieden door iemand die bij de bevalling aanwezig is geweest. (verloskundige, verpleegster).

De geboorte van de baby wordt vermeld op de persoonskaart van de moeder. Iedere inwoner in Nederland heeft zo'n kaart op het gemeentehuis van zijn/haar woonplaats. Op die kaart worden alle bijzonderheden van de persoon in kwestie vermeld.

Ook als de ouder overweegt om afstand te doen van de baby, wordt de geboorte van dat kind op de persoonskaart ingeschreven.

Zolang het kind niet is geadopteerd, blijft het op de kaart vermeld staan. Het kind draagt -als de moeder niet is gehuwd- de achternaam van zijn moeder.

Nieuwe persoonskaart

Als de adoptie van het kind officieel is uitgesproken, is het mogelijk voor de natuurlijke moeder, om bij de Burgelijke Stand een nieuwe persoonskaart aan te vragen. (In de regio R'dam wordt het verzoek tot wijziging van de persoonskaart door de Raad vd Kinderbescherming ingediend.)

Op de nieuwe kaart staan de gegevens over het geadopteerde kind niet meer vermeld.

Ziekenfonds en kruisvereniging

Het ziekenfonds en de kruisvereniging, waarbij de ouder is aangesloten, moeten van het afstand doen worden ingelicht. Hierdoor wordt voorkomen dat de ouder onnodig door de genoemde instellingen wordt aangesproken i.v.m. de baby, van wie afstand wordt gedaan.

Akte van berusting

Wanneer de rechtbank de adoptie heeft uitgesproken krijgt de ouder een uitnodiging om bij de Raad voor de Kinderbescherming de 'Akte van Berusting' te ondertekenen.

Het tekenen van die akte houdt in, dat de ouder verklaart niet in hoger beroep te zullen gaan tegen de adoptie-uitspraak van de rechter. Is de akte ondertekend dan kan de adoptie officieel worden ingeschreven bij het Ministerie van Justitie.

Tenslotte wordt het kind bij de Burgelijke Stand overgeschreven op naam van de ouders, die het hebben geadopteerd.

raad van de Kinderbescherming

Het gezinsonderzoek wordt uitgevoerd door de Raad van de Kinderbescherming. De RvdK valt onder het Ministerie van Justitie.

Gezondheidsverklaring

Voordat er daadwerkelijk gestart wordt dient er eerst een gezondheidsverklaring van de aspirant adoptieouders opgestuurd te worden naar de Raad. In deze verklaring staat dat de lichamelijke en geestelijke gezondheid geen beletsel vormt voor het opnemen van een buitenlands pleegkind in het gezin. Ook zal de Raad inlichtingen opvragen bij de Justitiële Documentatie Register. Hierbij wordt nagegaan of er sprake is van een veroordeling voor een strafbaar feit.

Levensloop

Tijdens de gesprekken met de Raad zal de 'levensloop' ter sprake komen. Het is dan de bedoeling dat beide aspirant adoptieouders een verhaal over zich zelf schrijven van een paar A4'tjes. Hierin kunnen onder andere onderwerpen als jeugdervaringen, huwelijkservaringen, maatschappelijke omstandigheden, kinderloosheid, motivatie voor adoptie, discriminatie aan de orde komen. Iedere Raad gaat hier (iets) anders mee om.

Geef mij het maar mee

Al je onrust, je twijfel, je woede, je tranen
Geef mij het maar mee
Dan heb ik voor twee
En je onlust, je pijnen, je zoeken, je vragen
Geef mij het maar mee
Ik vraag wel voor twee
Want vandaag is het mijn beurt

Al je schepen die omslaan, je vallen en opstaan
Geef mij het maar mee
Ik struikel voor twee
Al je angstige dromen die uit kunnen komen
Geef mij het maar mee
Ik vrees wel voor twee
Want vandaag is het mijn beurt

Je verweg zijn, dichtbij zijn, je nemen, je geven
Geef mij het maar mee
Ik leef wel voor twee
Je gevangen, je vrij zijn, je dood en je leven
Geef mij het maar mee
Ik sterf wel voor twee
Want vandaag is het mijn beurt
Maar morgen is het weer jouw beurt
Rust uit dichtbij mij want morgen komt gauw
En morgen
Dat weet ik nu al
Vraag ik hetzelfde van jou

Adoptie

Stichting Bureau Voorlichting Interlandelijke Adoptie, kortweg Bureau VIA, geeft voorlichting aan mensen die voor het eerst een buitenlands kind willen adopteren.

Bureau VIA is op het gebied van adoptie van buitenlandse kinderen het enige voorlichtingsbureau in Nederland. Het werkt in opdracht van het Ministerie van Justitie en is onafhankelijk van andere adoptie-organisaties en van de Raad voor de Kinderbescherming. Voor gezinsonderzoek en bemiddeling kunt u bij Bureau VIA niet terecht, wel voor informatie hierover.

Deze brochure geeft inzicht in een aantal aspecten van adoptie en in de werkwijze van Bureau VIA.

Waarom worden buitenlandse kinderen geadopteerd?

Volgens de "Internationale verklaring van de rechten van het kind" heeft ieder kind, waar ook ter wereld, recht op een goede lichamelijke en geestelijke verzorging. Ieder kind heeft recht op minimale materiële zorg, op ouders en op een liefdevolle omgeving om in op te groeien.

Er zijn kinderen die dit moeten missen en geen kans hebben op een menswaardig bestaan. Het zijn kinderen die hun hele kinderleven in een tehuis of op straat zouden moeten doorbrengen. Adoptie naar het buitenland is voor deze kinderen vaak de laatste mogelijkheid om op te groeien in een gezin en de laatste kans op een betere toekomst.

Wanneer de ouders niet voor het kind kunnen zorgen, wordt er eerst bekeken of er in het land zelf een oplossing gevonden kan worden. Misschien zijn er nog familieleden of kennissen die de zorg op zich willen nemen of is er in het land zelf een geschikt pleeg- of adoptiegezin. Soms kan financiële adoptie een oplossing bieden.

Wanneer dit alles niet mogelijk is, wordt bekeken of adoptie naar het buitenland voor het kind een mogelijkheid is.

Alleen kinderen waar afstand van is gedaan en die in hun eigen land geen toekomstmogelijkheden hebben, komen in aanmerking voor adoptie naar het buitenland.

Welke kinderen komen voor adoptie naar Nederland?

De meeste adoptiekinderen in Nederland komen uit landen zoals Brazilië, Colombia, India, Ethiopië, Taiwan en China.

Een klein aantal kinderen komt uit Oost-Europese landen (Polen, Hongarije en Roemenië).

Er zijn verschillende redenen waarom ouders niet meer voor hun kinderen kunnen zorgen.

Zoals de volgende voorbeelden laten zien, hebben veel adoptiekinderen in het land van herkomst al een moeilijke periode achter de rug.

Soms werden ze verwaarloosd:

Angelo (met 4 jaar geadopteerd) komt uit Colombia. Hij woonde tot zijn tweede jaar bij zijn ouders. Na hun scheiding vertrok de moeder met twee dochters naar elders. Angelo bleef bij zijn vader, die na enkele maanden

hertrouwde. Zijn tweede echtgenote accepteerde Angelo niet. Hij werd door haar geslagen en zijn vader besloot hem af te staan voor adoptie. De verblijfplaats van Angelo's moeder en zijn zusjes is onbekend.

Soms kregen ze steeds andere verzorgers:

Rico (met 3 jaar geadopteerd) komt uit Brazilië. Zijn moeder is vermoedelijk kort na zijn geboorte overleden en de vader is vertrokken. Rico heeft tot zijn tweede jaar bij zijn grootouders gewoond. Daarna is hij in een pleeggezin gekomen en vervolgens na acht maanden in een tehuis geplaatst.

Soms worden kinderen van ongehuwde moeders en kinderen van gemengd bloed niet geaccepteerd door familieleden en omgeving. De moeder of beide ouders besluiten, al dan niet in het geheim, afstand te doen.

Reinaldo was 5 maanden toen hij geadopteerd werd. Hij komt uit India, waar zijn ongehuwde moeder hem direct na de geboorte heeft afgestaan.

Soms gaat het om vondelingen:

Anna-Lin komt uit China en werd, toen ze ongeveer anderhalf jaar oud was, geadopteerd. Ze is vondeling. Haar naam en geboortedatum zijn onbekend.

De laatste jaren komen er tussen de 800 en 900 kinderen per jaar naar Nederland. Hun leeftijd varieert van 0 tot 6 jaar. Enkele kinderen zijn ouder dan zes jaar. Bij meerlingplaatsingen kunnen één of meerdere kinderen soms ouder zijn dan 6 jaar.

Zijn er ook Nederlandse adoptiekinderen?

In Nederland worden de laatste jaren weinig kinderen voor adoptie afgestaan. Ongeveer 30 à 40 kinderen per jaar. De kans dat u in aanmerking komt voor een Nederlands adoptiekind is dus klein.

U moet overigens dezelfde procedure volgen als voor een adoptiekind uit het buitenland.

Voor informatie over de procedure van Nederlandse adoptiekinderen kunt u zich richten tot de vestiging van de Raad voor de Kinderbescherming in uw regio.

Waarom kiezen mensen voor adoptie?

Kiezen voor adoptie, is kiezen voor kinderen, is kiezen voor ouderschap. Gewoon, omdat je van kinderen houdt, omdat je kinderen graag liefde en gezelligheid wilt geven, omdat het leuk is om kinderen in je huis te zien opgroeien en gelukkig te maken.

Mensen die kinderen adopteren willen dolgraag een kind en verschillen hierin niet van ouders met "eigen" kinderen.

Meestal gaat men over adoptie denken als blijkt dat er geen "eigen" kinderen zullen komen. De meeste adoptieouders zijn ongewenst kinderloos ($\pm 90\%$). Er zijn ook mensen die al kinderen hebben, en hun gezin met een adoptiekind willen uitbreiden ($\pm 9\%$).

Voor mensen met twee of meer "eigen" kinderen is de mogelijkheid om te

adopteren beperkt.

Een aantal landen waar de kinderen vandaan komen, stelt als voorwaarde dat men gehuwd en ongewenst kinderloos moet zijn of slechts één kind mag hebben.

Ook is er een kleine groep mensen, die er (voorlopig) bewust vanaf ziet zelf kinderen te krijgen ($\pm 1\%$).

Wie kan zich aanmelden voor adoptie? *

Bij de Nederlandse wet is geregeld:

o dat alleenstaanden, samenwonenden en gehuwden een adoptieprocedure mogen starten. Het samen adopteren van een adoptiekind is alleen mogelijk wanneer u gehuwd bent. In alle anderen gevallen is er sprake van een éénouderadoptie.

o dat u (beiden), op het moment van aanmelding bij het Ministerie van Justitie, niet ouder mag zijn dan 41 jaar.

Onder bepaalde voorwaarden kan een uitzondering verleend worden aan mensen van 42, 43 en 44 jaar.

Wanneer u alleen een aanvraag indient, ongeacht de samenlevingsvorm, mag u nog geen 44 jaar zijn.

Voor gehuwden geldt dat de oudste aanvrager nog geen 45 jaar mag zijn, de jongste partner mag nog geen 44 jaar zijn.

Wanneer u beiden 44 jaar bent, wordt uw aanvraag niet in behandeling genomen.

Indien u ouder bent dan 41 jaar komt u alleen nog in aanmerking voor adoptie van kinderen die op het moment van plaatsing twee jaar of ouder zijn. Tijdens het gezinsonderzoek wordt gelet op de geschiktheid om een kind ouder dan twee jaar te adopteren.

o dat de aanvrager (én partner) zich medisch moet(en) laten keuren.

Gezondheid van aspirant adoptieouders.

Tijdens het gezinsonderzoek moet u (beiden) een gezondheidsverklaring overleggen aan de raadsonderzoeker. Hiertoe moet u zich (beiden) laten keuren door een (andere dan uw huis-) arts. Uitgangspunt is dat u lichamelijk en geestelijk in staat moet zijn om het toekomstige adoptiekind op te voeden. Wanneer er sprake is van een levensbedreigende ziekte zal deze gezondheidsverklaring niet afgegeven worden. In andere gevallen zal de raadsonderzoeker bekijken in hoeverre uw ziektebeeld een belemmering vormt. Soms zal dit voor het Ministerie reden zijn om geen beginseltoestemming af te geven. In veel gevallen zult u, ondanks de ziekte die u heeft (gehad), waarschijnlijk toch een beginseltoestemming krijgen. Maar de landen van herkomst kunnen hier anders tegenaan kijken en andere eisen stellen. Het kan dus gebeuren dat u op grond van uw gezondheidssituatie voor bepaalde adoptielanden niet in aanmerking komt, terwijl u wel een beginseltoestemming heeft. Wanneer u denkt dat uw gezondheid of die van uw partner tot problemen kan leiden, kunt u al in het

begin van de procedure informatie hierover inwinnen bij Bureau VIA en/of de vergunninghouders.

o dat aanvrager (én partner) toestemming moet(en) geven voor inzage in het justitieel documentatieregister (strafregister).

o dat het leeftijdsverschil tussen de (oudste) ouder en het kind op het moment van plaatsing niet groter mag zijn dan 40 jaar. Bij plaatsing van kinderen met een handicap of van kinderen ouder dan twee jaar wordt soms van deze regel afgeweken.

o dat u bereid moet zijn het kind alle noodzakelijke medische behandelingen en inentingen te geven.

o dat u garant moet staan voor alle kosten die de verzorging van het kind met zich meebrengt.

Veel landen waar kinderen vandaan komen, stellen nog andere eisen aan adoptieouders.

Bijvoorbeeld ten aanzien van de huwelijksduur, godsdienst, leeftijd van de ouders, inkomen, ongewenste kinderloosheid en het maximaal aantal aanwezige kinderen in het gezin.

Ieder jaar ontvangt het Ministerie van Justitie tussen de 1600 en 2100 aanvragen voor een eerste adoptiekind. Momenteel wordt ongeveer 600 keer per jaar de aanvraag teruggetrokken in de loop van de procedure.

* zie ook brochure van het Ministerie van Justitie "U wilt een kind uit het buitenland adopteren" (januari 2001)

Eenouderadoptie

Sinds 1 oktober 1998 is het mogelijk om als individu een adoptieprocedure te starten. Voordien was het alleen voor gehuwden mogelijk om te adopteren. Wanneer u alleenstaand bent, een LAT-relatie heeft, samenwoont en/of wanneer u en uw partner een geregistreerd partnerschap zijn aangegaan, kunt u een adoptieprocedure starten als individuele aanvrager. Daarnaast is het voor gehuwden mogelijk dat één van beide partners de adoptieaanvraag indient.

Wanneer u alleen een aanvraag indient, mag u zelf nog geen 44 jaar zijn. Voor de partner gelden geen wettelijke leeftijdscriteria. Wel wordt tijdens het gezinsonderzoek de leeftijd van de partner meegenomen en ook gelden voor sommige vergunninghouders en landen van herkomst leeftijdscriteria voor beide partners. De partner dient de voorlichting ook te volgen, moet ook medisch gekeurd worden en wordt eveneens betrokken bij het gezinsonderzoek.

De mogelijkheden voor individuele aanvragers om daadwerkelijk een kind te adopteren, zijn aanzienlijk beperkt. Veel landen waar adoptiekinderen vandaan komen, geven de voorkeur aan gehuwde stellen. Dit betekent in de praktijk dat individuele aanvragers, áls er al mogelijkheden zijn, in aanmerking kunnen komen voor een moeilijk plaatsbaar kind; een kind met een lichamelijke handicap of medisch probleem of een kind ouder dan 3-4

jaar. Individuele aanvragers met een partner van gelijk geslacht hebben op dit moment geen enkele mogelijkheid in de landen waarvoor de vergunninghouders bemiddelen.

Tussen de geadopteerde en de adoptieouder ontstaan familierechtelijke betrekkingen. Dit betekent dat de adoptieouder het gezag krijgt, het kind zijn/haar naam kan geven en dat het kind en de ouder van elkaar kunnen erven. Deze band ontstaat niet met de partner. Het is mogelijk om partner-adoptie aan te vragen als de partner het kind drie jaar verzogd heeft. (Bij adoptie uit een land dat het Haags Adoptieverdrag niet heeft ondertekend, geldt een verzorgingstermijn van één jaar.)

Hoe verloopt de adoptieprocedure?

De adoptieprocedure verloopt voor adoptie uit een Verdragsstaat iets anders dan voor adoptie uit een niet-Verdragsstaat. Verdragsstaten zijn die landen die het Haags Adoptieverdrag hebben ondertekend; een verdrag waarin afspraken zijn vastgelegd omtrent interlandelijke adopties.

In het kort worden hier de verschillende stappen van de adoptieprocedure beschreven.*

1 Inschrijving bij het Ministerie van Justitie door middel van een aanmeldingsformulier. Dit formulier is verkrijgbaar bij Bureau VIA en bij het Ministerie van Justitie. Bij inschrijving krijgt u een BKA-nummer (= Buitenlands Kind ter Adoptie). Het BKA-nummer bepaalt wanneer u voor de verschillende stappen in de procedure aan de beurt bent.

2 Algemene voorlichting door Bureau VIA. De voorlichting start ongeveer anderhalf jaar na aanmelding. Over het hoe en waarom van de voorlichting kunt u lezen in het hoofdstuk "Hoe werkt Bureau VIA?".

3 In het kwartaal volgend op de voorlichting vindt het gezinsonderzoek plaats. Een raadsonderzoeker van de Raad voor de Kinderbescherming heeft een aantal gesprekken met u (beiden). Hiervan wordt een verslag gemaakt, een zogenaamd gezinsrapport, met daarin een advies ten aanzien van het adoptieverzoek, dat naar het Ministerie van Justitie wordt gestuurd. Het aantal afwijzingen is erg klein. Dit gezinsrapport wordt ook gebruikt in het land van herkomst bij de beoordeling welk kind in uw gezin geplaatst zal worden.

4 Verlening van de beginseltoestemming door het Ministerie van Justitie. Deze geeft u de toestemming om een kind uit het buitenland te adopteren. De beginseltoestemming is drie jaar geldig en kan op verzoek, na een aanvullend gezinsonderzoek, voor maximaal drie jaar verlengd worden.

5 Inschrijving bij één van de bemiddelende organisaties (vergunninghouders). Dit zijn door de overheid erkende instellingen die een vergunning hebben om bij de adoptie van buitenlandse kinderen te bemiddelen.

Indien u zelf een contact in het buitenland heeft, kunt u onder bepaalde voorwaarden zelf voor bemiddeling zorgen. Eén van de voorwaarden is bijvoorbeeld, dat zelfdoen in een Verdragsstaat in principe niet mogelijk is.

Een door u uit te kiezen vergunninghouder verricht een onderzoek naar de betrouwbaarheid van uw contact. U meldt aan het ministerie welke vergunninghouder dit zal doen. Voor dit onderzoek moet u gegevens over uw contact overleggen aan de vergunninghouder; deze brengt advies uit aan het ministerie. Als alles in orde bevonden is, wordt het gezinsrapport opgestuurd naar uw contact in het buitenland.

6 Via de vergunninghouder krijgt u een kind voorgesteld.

7 Aankomst in het gezin. In de meeste gevallen moet u zelf het kind in het buitenland ophalen. Vanuit enkele landen komen de kinderen onder begeleiding naar Nederland.

8 Binnen vijf dagen na aankomst moet het kind worden aangemeld bij de afdeling Bevolking van de gemeente waar u woont. Binnen acht dagen moet u het kind aanmelden bij het hoofd van de plaatselijke politie voor een vergunning tot verblijf. U hoeft uw kind niet bij de politie aan te melden wanneer het een adoptie uit een Verdragsstaat betreft en de adoptie-uitspraak tijdens het verblijf in het land van herkomst in werking treedt.

9 Indien in het land van herkomst geen adoptie-uitspraak heeft plaatsgevonden, moet na aankomst in Nederland bij het kantongerecht het gezag over het kind worden aangevraagd. Ook wanneer er wel een uitspraak is gedaan, is dit aan te raden.

10 Voor landen waarvan het rechtssysteem niet eist dat de adoptie ter plekke wordt uitgesproken en voor landen die het Haags Verdrag niet hebben ondertekend, moet u nog wel adoptie naar Nederlands recht aanvragen.

- gehuwden en samenwonenden kunnen na een verzorgingstermijn van één jaar en een samenlevingsverband van drie jaar de adoptie aanvragen
- bij adoptie door één persoon kan na drie jaar de adoptie naar Nederlands recht worden aangevraagd

* zie ook brochure van het Ministerie van Justitie "U wilt een kind uit het buitenland adopteren" (januari 2001)

Hoe lang is de wachttijd?

Mensen die zich op dit moment aanmelden voor adoptie moeten rekenen op een totale wachttijd van ongeveer drie tot vijf jaar.

o De wachttijd tussen aanmelding en voorlichting bedraagt op dit moment ongeveer anderhalf jaar. De zes voorlichtingsbijeenkomsten vinden binnen een tijdsbestek van circa drie maanden plaats.

o Na afronding van de voorlichting komt u in principe in het kwartaal volgend op de voorlichting in aanmerking voor het gezinsonderzoek. In de praktijk bestaan er echter wisselende wachttijden bij de verschillende vestigingen van de Raad.

o De wachttijd bij de vergunninghouders is op dit moment circa één tot vier jaar. In het algemeen geldt dat de wachttijd voor jonge kinderen (beneden de twee jaar) langer is dan de wachttijd voor de oudere kinderen.

Waarom is de procedure zo lang?

Bijna alle aspirant adoptieouders willen snel een kind.

Mensen die ongewenst kinderloos zijn, hebben vaak al een lange periode van onderzoeken en teleurstellingen achter de rug voordat zij aan adoptie gaan denken. Bij sommige mensen gaat de eigen leeftijd met betrekking tot de aanmelding een rol spelen. Ouders die al kinderen hebben, willen een niet al te groot leeftijdsverschil tussen de al aanwezige kinderen en het adoptiekind. Ons land telt aanzienlijk meer mensen die een kind willen adopteren dan dat er adoptiekinderen naar Nederland komen.

De beelden op de televisie en berichten in de media laten zien dat er veel kinderen in slechte omstandigheden leven. Dit wekt de indruk dat er veel kinderen zijn die voor adoptie in aanmerking kunnen komen. Om een aantal redenen is dit niet het geval:

- o Veel kinderen hebben nog familie en zijn niet officieel afgestaan.
- o Soms zijn kinderen te oud om geadopteerd te worden of ze hebben teveel meegemaakt om nog in een gezin geplaatst te kunnen worden.
- o Een aantal landen staat adoptie naar het buitenland om politieke of godsdienstige redenen niet of slechts zeer beperkt toe.
- o In een land dat in een oorlogssituatie verkeert, of waar recentelijk een natuurramp heeft plaatsgevonden, werkt de wetgeving vaak minimaal of niet. Adoptie is dan procedureel meestal niet mogelijk. Tevens is het dan niet of moeilijk na te gaan of er nog familie van een kind in leven is.
- o Nederland is niet het enige land dat kinderen adopteert.

Door dit alles is het aantal kinderen dat in aanmerking komt voor adoptie veel kleiner dan verwacht zou worden en ontstaan er dus lange wachttijden.

Welke kosten zijn verbonden aan de adoptie?

o Voorlichting door Bureau VIA *f* 850,- per aanvraag.

U ontvangt dan tevens vier maal het Adoptietijdschrift. Daartoe wordt uw naam en adres doorgegeven aan uitgeverij Bohn-Stafleu, die zorg draagt voor verspreiding. Uw gegevens worden niet voor andere doeleinden gebruikt.

o De bemiddelingskosten variëren, afhankelijk van het land van herkomst en de vergunninghouder, tussen de *f* 10.000,- en *f* 50.000,-. Deze kosten omvatten onder meer de verzorging van het kind vanaf het moment dat het aan u wordt voorgesteld, soms een donatie aan het tehuis, reis- en verblijfkosten ouders, reiskosten kind, procedurekosten in het buitenland en personele kosten.

o Adoptie-uitspraak naar Nederlands recht circa *f* 1000,-.

Waarom voorlichting?

Het adopteren van een buitenlands kind is een andere manier van gezinsvorming. Een adoptiekind heeft andere ouders en komt uit een ander land met een andere cultuur. Het heeft niet vanaf zijn geboorte bij zijn adoptieouders gewoond en het heeft in zijn korte bestaan soms al een aantal ingrijpende ervaringen achter de rug. Veel kinderen zijn korte of lange tijd lichamelijk en/of emotioneel verwaarloosd. Een kind voelt zich hierdoor onveilig, en laat dat zien in gedrag dat wellicht niet makkelijk te begrijpen en te hanteren is. Uit diverse onderzoeken en ervaringen van adoptiegezinnen is gebleken dat er risico's zijn verbonden aan het opnemen van buitenlandse kinderen in een gezin. Wie deze risico's kent, kan weloverwogen voor adoptie kiezen en zich goed voorbereiden op de komst van het kind. De ervaring heeft geleerd dat het merendeel van de adoptieplaatsingen goed verloopt.

Een goede voorlichting en voorbereiding spelen hierbij een belangrijke rol. Bureau VIA biedt aspirant adoptieouders informatie over adoptie. Tijdens de voorlichtingsbijeenkomsten komen die onderwerpen aan bod, die voor u belangrijk kunnen zijn, om te beslissen of u al dan niet wilt adopteren en om u zo goed mogelijk voor te bereiden op de komst van een adoptiekind in uw gezin.

Er wordt ingegaan op allerlei vragen:

- o Hoe oud is het kind waarvoor wij in aanmerking komen, of waarvoor ik in aanmerking kom?
- o Mag je een voorkeur opgeven voor het geslacht, de leeftijd en het land van herkomst?
- o Wat is beter: zelf reizen of het kind onder begeleiding naar Nederland laten komen?
- o Kun je ook twee of meer kinderen tegelijk adopteren?
- o Zijn alle adoptiekinderen gezond?
- o Kun je van een adoptiekind net zoveel houden als van je eigen kind?
- o Hoe kun je met je adoptiekind een goede band opbouwen?
- o Hoe vertel ik mijn kind dat het geadopteerd is?
- o Welke aanpassingsproblemen kun je verwachten?
- o Is het adopteren van een ouder kind moeilijker dan het adopteren van een baby?
- o Discriminatie van adoptiekinderen; komt dat voor en hoe kun je daar als ouder(s) mee omgaan?

Tijdens zes voorlichtingsbijeenkomsten is er ruimschoots gelegenheid om in te gaan op dergelijke vragen en op vragen die u zelf heeft.

Hoe werkt bureau VIA?

- o Na aanmelding bij het Ministerie van Justitie worden uw naam en adres doorgestuurd naar Bureau VIA. U krijgt hiervan schriftelijk bericht.
- o Ongeveer één jaar na aanmelding vragen we u, indien u wilt doorgaan met de adoptieprocedure, de bijdrage voor de VIA-voorlichting over te maken. Overmaking van dit bedrag is de bevestiging dat u aan de voorlichting wilt gaan deelnemen.
- o Ongeveer drie maanden na betaling ontvangt u een handboek met daarin uitgebreide informatie over adoptie: het hoe en waarom van de procedure, achtergrondinformatie over de kinderen, eventuele medische problemen, financiën, het gezinsonderzoek, nazorgmogelijkheden enz. Het handboek bevat ook informatie over de verschillende vergunninghouders: hoe gaan zij te werk, wat zijn hun uitgangspunten, in welke landen hebben zij contacten, welke eisen worden er gesteld enz.
- o Ongeveer drie maanden na ontvangst van het handboek kunt u de zes voorlichtingsbijeenkomsten bijwonen.
 - Alle bijeenkomsten vinden overdag plaats, in de ochtend of in de middag, (alleen op werkdagen), gemiddeld om de twee à drie weken. Elke bijeenkomst duurt drie uur.
 - De bijeenkomsten worden regionaal georganiseerd, voor groepen van maximaal 16 personen.
 - Wanneer u samen de aanvraag indient, bent u verplicht samen alle bijeenkomsten bij te wonen. Wanneer u alleen een aanvraag indient, en u heeft wel een partner, dan adviseren wij u samen de voorlichtingsbijeenkomsten bij te wonen. Dit is overigens alleen mogelijk wanneer u alle bijeenkomsten bijwoont. De Raad voor de Kinderbescherming stelt namelijk als voorwaarde om het gezinsonderzoek te starten, dat beide partners de voorlichting hebben gevolgd.
 - De bijeenkomsten worden door twee voorlichters begeleid. U krijgt naast mondelinge informatie verschillende video's te zien. Er is tevens ruimschoots gelegenheid om met andere deelnemers van gedachten te wisselen over verschillende adoptie-onderwerpen.
- o Wanneer de voorlichting is afgerond, stelt Bureau VIA het Ministerie van Justitie hiervan op de hoogte. In principe zal het gezinsonderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming plaatsvinden in het kwartaal volgend op de voorlichting.

Werkgeversverklaring

U moet de bijeenkomsten (samen) bijwonen. Wanneer het problemen oplevert om de voorlichting te volgen in verband met uw werk, is het mogelijk om bij ons een verklaring van het Ministerie van Justitie op te vragen voor uw werkgever, waarin staat dat u verplicht bent de voorlichting te volgen.

U kunt deze verklaring schriftelijk bij ons aanvragen.

Uitstel van de procedure

Wanneer u de procedure wilt uitstellen, is dit, onder bepaalde voorwaarden, mogelijk. Regels bij uitstel van de voorlichting:

- o als wij, na toezending van de acceptgiro en het verstrijken van de betalingstermijn, niets van u horen, worden uw gegevens teruggestuurd naar het Ministerie van Justitie en vervalt uw BKA-nummer.

- o u kunt maximaal één jaar uitstel van betaling krijgen voor de voorlichting. Dit betekent dan ook maximaal één jaar uitstel van deelname aan de voorlichtingsbijeenkomsten.

- o na betaling aan Bureau VIA moet binnen drie jaar met de voorlichting gestart worden. In geval van zwangerschap is ook maximaal drie jaar uitstel mogelijk.

- o de ruimte in de groepen is beperkt en de wachtlijst van aspirant adoptieouders is groot. Wanneer u eenmaal definitief ingedeeld bent in een groep en u daar door omstandigheden geen gebruik van maakt, geldt de regel dat u slechts één keer opnieuw ingedeeld kunt worden in een andere groep.

Bij uitstel dient u er steeds rekening mee te houden dat, vanaf het moment dat u aangeeft de voorlichting te willen gaan volgen, er een half jaar nodig is om u in te delen in een groep, omdat de bijeenkomsten een half jaar vooruit gepland worden.

Uitstel gezinsonderzoek:

- o het gezinsonderzoek wordt uitgesteld door de Raad wanneer u vruchtbaarheidsonderzoeken of -behandelingen ondergaat of wanneer de behandeling minder dan drie maanden geleden is afgesloten.

- o het gezinsonderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming moet binnen twee jaar nadat uw naam aan de Raad is doorgegeven, zijn afgerond.

Uitstel bij zwangerschap

Bij zwangerschap wordt het gezinsonderzoek uitgesteld tot uw kind één jaar is. De reden hiervan is dat het gezinsrapport recent gedateerd moet zijn en kloppend met uw werkelijke gezinssituatie. Uw gezin is na de geboorte van uw kind immers gewijzigd, waarvan in het rapport melding gemaakt moet worden. Tevens blijkt dat een aantal ouders na de geboorte van een kind anders tegen adoptie aankijkt en besluit van adoptie af te zien. De voorlichting vindt plaats voorafgaand aan het gezinsonderzoek. Daarom zal ook de voorlichting uitgesteld worden tot na de geboorte van uw kind. Het is belangrijk dat u Bureau VIA zo snel mogelijk schriftelijk informeert wanneer u in verwachting bent, zodat we u niet voor niets in een groep indelen. U krijgt dan uitstel van de voorlichting.

Mocht u na de geboorte van uw kind de adoptieprocedure willen voortzetten, dan kunt u wanneer uw kind zes à negen maanden is, weer deelnemen aan de voorlichtingsbijeenkomsten. Hierop aansluitend kunt u dan, wanneer uw kind ongeveer één jaar is, het gezinsonderzoek verwachten.

Wanneer u de adoptieprocedure zo snel mogelijk wilt voortzetten, kunt u ons dit, in verband met de planning van de groepen, binnen één maand na de

geboorte van uw kind schriftelijk berichten.

Als u dit te snel vindt, kunt u ook wat later aan de

voorlichtingsbijeenkomsten deelnemen. Uitstel van deelname aan de voorlichting is in dit geval mogelijk tot maximaal drie jaar na betaling.

Wanneer er na het verkrijgen van de beginseltoestemming sprake is van een zwangerschap zal de adoptieprocedure tijdelijk stop gezet worden. Wanneer uw kind één jaar is, vindt er een aanvullend gezinsonderzoek plaats en kan de procedure voortgezet worden.

Stopzetten van de procedure

Wanneer u om welke reden dan ook besluit af te zien van adoptie, kan de procedure in iedere fase worden stopgezet.

U dient het Ministerie van Justitie en Bureau VIA hiervan schriftelijk op de hoogte te stellen.

De terugbetalingsregeling is als volgt:

o Mensen die na betaling stoppen met de procedure ontvangen van de betaalde fl 850,- , onder aftrek van fl 75,- administratiekosten, fl 775,- retour.

o Mensen die stoppen met de adoptieprocedure nadat het handboek en het rooster voor de bijeenkomsten zijn verstuurd, ontvangen van de betaalde fl 850,- , onder aftrek van fl 175,- voor administratiekosten fl 675,- retour. U komt alleen in aanmerking voor de terugbetalingsregeling indien u ons tenminste drie weken voor de start van de eerste bijeenkomst schriftelijk op de hoogte stelt van uw besluit om de procedure te stoppen.

Mensen die na betaling uitstel van deelname aan de voorlichtingsbijeenkomsten vragen, dienen dit tenminste drie weken voor de start van de eerste bijeenkomst kenbaar te maken. Dit is nodig om in aanmerking te komen voor de genoemde terugbetalingsregeling wanneer u op een later tijdstip alsnog beslist de adoptieprocedure stop te zetten.

Adoptieverenigingen

U kunt al lid of donateur worden van één of meerdere vergunninghouders voordat u de beginseltoestemming in uw bezit heeft.

Lidmaatschap betekent niet dat u verplicht bent via deze stichting te adopteren. U komt nog niet op de wachtlijst voor bemiddeling, dit kan pas als u de beginseltoestemming heeft.

Door uw lidmaatschap krijgt u het blad van de vereniging /stichting thuisgestuurd en krijgt u uitnodigingen voor ouderavonden en themabijeenkomsten die door de vergunninghouders worden georganiseerd.

Op deze manier kunt u andere (aspirant)adoptieouders ontmoeten en zich alvast wat meer oriënteren op adoptie.

Een lijst met adressen van de vergunninghouders kunt u, indien u deze nog niet heeft ontvangen, aanvragen bij Bureau VIA of bij het Ministerie van Justitie.

Literatuur

Voor een ieder die wat meer over adoptie of over ongewenste kinderloosheid wil lezen, volgen hier enkele suggesties. Deze boeken zijn in de boekhandel en/of in de bibliotheek verkrijgbaar.

Over adoptie:

- o "Ik ben mezelf". Adoptiekinderen aan het woord, Helma van den Berg-Bakker, ISBN 9041400494
- o "Adoptie" Informatie, adviezen en ervaringen, Yolande de Best, ISBN 90 269 6626
- o "Het huis met het blauwe dak" , Tineke Hendriks, ISBN 9062492010
- o "Bodemloos bestaan" Problemen met adoptiekinderen, Geertje van Egmond, ISBN 9026308337
- o "Die andere mama" , Bertie Heeg, ISBN 9090044566
- o "Adoptie; een levenslang dilemma", R. Hoksbergen en H. Walenkamp ISBN 9031332224
- o "Adoptiekinderen, opvoeding en gehechtheid in het gezin", Femmie Juffer, ISBN 9053523405

Over ongewenste kinderloosheid:

- o "Ongewenste kinderloosheid, een onzichtbaar verlies", Odile van Eck, ISBN 9072455355
- o "Ongewenst kinderloos", Renee van Walbeek, ISBN 906523091

Adressen

- o Ministerie van Justitie, Dienst Preventie, Jeugdbescherming & Reclassering, Postbus 20301, 2500 EH Den Haag, tel. 070 - 3706246 (10.00 uur - 12.00 uur)
- o Federatie Pleegzorg, Landelijk informatienummer 0800 - 0223432
- o Centraal Bureau FIOM (voor informatie over gespreksgroepen over ongewenste kinderloosheid), Kruisstraat 1, 5211 DT 's Hertogenbosch, tel. 073 - 6128821
- o Freya (Patiëntenvereniging voor vruchtbaarheidsproblematiek), Postbus 476, 6600 AL Wijchen, tel. 024 - 6451088

Meer informatie

Aan Bureau VIA is tevens de afdeling Video Interactie Begeleiding bij adoptie verbonden; een vroegtijdige ondersteuning aan adoptiegezinnen na de komst van een adoptiekind. U kunt een brochure aanvragen op werkdagen van 9.30 - 12.30 uur, telefoon 030-2321550.

Voor verdere inlichtingen en voor het aanvragen van het aanmeldingsformulier kunt u zich wenden tot Bureau VIA, Postbus 290, 3500 AG Utrecht.

Bureau VIA is op werkdagen telefonisch bereikbaar van 9.30 tot 12.30 uur: adoptie-informatielijn 030 - 2321640, kantoorlijn 030 - 2321550.

Website: <http://www.adoptie.nl>

Gedrag Begrijpen

Om een goede band met elkaar te krijgen is het belangrijk dat het kind zich veilig gaat voelen en vertrouwen in de ouders krijgt. Hiervoor is het nodig dat het kind het gevoel krijgt dat het wordt gezien en wordt begrepen en dat er op een goede manier op hem of haar wordt gereageerd. Door eerdere ervaringen of angst kan het echter zijn dat het kind bepaalde signalen uitzendt die nauwelijks waarneembaar of moeilijk te interpreteren zijn. Een kind kan hierdoor het tegenovergestelde oproepen van wat het eigenlijk nodig heeft.

Waarom voorlichting?

Het adopteren van een buitenlands kind is een andere manier van gezinsvorming. Een adoptiekind heeft andere ouders en komt uit een ander land met een andere cultuur. Het heeft niet vanaf zijn geboorte bij zijn adoptiefouders gewoond en het heeft in zijn korte bestaan soms al een aantal ingrijpende ervaringen achter de rug. Veel kinderen zijn voor korte of lange tijd lichamelijk en/of emotioneel verwaarloosd. Een kind voelt zich hierdoor onveilig en laat dat zien in gedrag dat wellicht niet makkelijk te begrijpen en te hanteren is. Uit diverse onderzoeken en ervaringen van adoptiegezinnen is gebleken dat er risico's zijn verbonden aan het opnemen van buitenlandse kinderen in een gezin. Wie deze risico's kent, kan weloverwogen voor adoptie kiezen en zich goed voorbereiden op de komst van het kind. De ervaring heeft geleerd dat het merendeel van de adoptieplaatsingen goed verloopt. Een goede voorlichting en voorbereiding spelen hierbij een belangrijke rol.

Adoptieouder

Bij adoptie ontstaat een bijzondere situatie. Weinig mensen uit onze omgeving kennen deze situatie uit eigen ervaring. Hierdoor is het vaak moeilijk om van anderen een steuntje in de rug te krijgen, een advies dat bij jouw situatie aansluit, of begeleiding waarmee je uit de voeten kunt.

We gaan ervanuit dat je bewust voor adoptie hebt gekozen, maar kan mij goed voorstellen, dat je niet in de toekomst hebt kunnen kijken.

Hoe adoptie verloopt is niet te voorspellen.

Wellicht heb je vragen over je kind of over je eigen situatie, gevoelens, of houding, Veel adopties verlopen naar tevredenheid. Helaas verlopen er ook veel adopties met erg veel *downs* en erg weinig *ups*. Soms verloopt een adoptie ronduit desastreus.

Om welke problemen gaat het ?

Na de komst van uw adoptiekind is het in uw gezin totaal anders verlopen dan u had verwacht.

U had er rekening mee gehouden, dat uw kind wellicht ziek, zwak of lichamelijk verwaarloosd zou zijn.

Dat het in het begin zeker angstig zou zijn slecht zou slapen en problemen zou geven met eten.

Zeker een ouder kind zou erg moeten wennen aan onze manier van leven.

Maar, hoe lang mag dat duren....?

Wellicht paste uw adoptiekind zich in het begin wondersnel aan, maar begon u na enkele maanden toch vreemde dingen te merken:

- uw kind lijkt niet aangeraakt te willen worden, doet afwerend of juist overdreven aanhalig;
- het verschil tussen ouders en vreemden lijkt niet gevoeld te worden;
- het kind wordt steeds vaker betrapt op leugens en diefstal;
- gebrekkige gewetensontwikkeling;
- het kind speelt slecht en maakt geen echte vriendjes;
- de schoolprestaties blijven achter;
- het kind probeert de ouders tegen elkaar uit te spelen;
- bij anderen vertoont het kind een heel ander gedrag dan thuis;
- als puber begint het steeds meer naar twijfelachtige milieus toe te trekken;

in de puberteit nemen de problemen extreme vormen aan.

Wanneer zoek je hulp

De liefde tussen ouders en kind is van unieke waarde. Ouders doen ontzettend veel om hun kinderen te helpen zich te ontwikkelen tot mensen die zichzelf kunnen redden in de maatschappij. Een van de meest opvallende verschijnselen bij buitenlandse adoptie is dat de kinderen worden overgeplaatst van een veelal zeer slechte situatie naar een potentieel optimale situatie. Adoptiekinderen hebben daardoor geweldige mogelijkheden gekregen en veel kinderen hebben die kans ook benut. Er was in het verleden echter weinig bekend over emotionele verwaarlozing en de mogelijke effecten daarvan. Tegenwoordig worden adoptieouders van te voren ingelicht over allerlei problemen waar zij met de kinderen mee te maken kunnen krijgen. Bij adoptiekinderen kunnen "gewone problemen" spelen die goed te verhelpen zijn met het beschikbare hulpverleningsaanbod. Zulke moeilijkheden duren dan gelukkig meestal maar een bepaalde periode.

Anders is het echter met problemen die verband houden met vroegverwaarlozing en/of mishandeling. Zo'n voorgeschiedenis zou dan hebben kunnen leiden tot een breuk in de basisveiligheid van een kind, hetgeen later hechtingsproblemen tot gevolg heeft. Dit kan vooral in de relatievorming met ouders en andere gezinsleden een probleem worden. Het is raadzaam om hiervoor zo vroeg mogelijk professionele hulp in te schakelen.

Hechting is een wederkerige en diepgaande emotionele en fysieke relatie tussen een kind en zijn ouder. Hechting vereist de fysieke en emotionele beschikbaarheid van zowel kind als ouder. Hechting is de basis voor alle latere relaties en kan veilig of beschadigd zijn.

Veilige hechting

Met een veilige hechting keert het kind zich naar zijn ouders voor hulp, geborgenheid en verzorging. Alleen al de fysieke nabijheid van een ouder kan een gespannen kind geruststellen. Het kind vindt de gezamenlijke intieme en liefhebbende relatie prettig en reageert hier op.

Het kind ontwikkelt nieuwsgierigheid naar zijn omgeving en ontwikkelt ook het verlangen en de mogelijkheden om deze omgeving te onderzoeken. Door deze onderzoeking ontwikkelt hij een gevoel van competentie en beheersing, terwijl hij weet dat hij kan terugkeren naar de veiligheid die zijn ouders hem kunnen bieden op het moment dat de spanningen even te groot worden.

Een veilig gehecht kind reageert op verlies of verstoring van een significante relatie met woede, acuut verdriet, huilbuien, angst en opstandig gedrag. Het kind kan pogingen tot troost afweren, kan op zoek gaan naar de 'verloren' ouder en ervaart een intens verlangen naar diens aanwezigheid. Hij kan teruggetrokken en lethargisch zijn en de intensiteit van deze gedragingen wordt hoger als tijd verstrijkt. Een afgesneden eerste hechting kan voor een veilig gehecht kind betekenen dat het zich daarna angstig hecht aan anderen.

Hereniging

Extra stress door hereniging met een ouder na een langdurige afwezigheid is iets waar veel getraumatiseerde kinderen mee te maken krijgen. Het kan een moeilijk proces zijn en kan het kind zelfs nog verder traumatiseren, ondanks dat het in het belang van het kind kan zijn of dat het de wens van het kind zelf is.

De situatie kan een loyaliteitsconflict oproepen in het kind, omdat het tegenover de overgebleven ouder of huidige verzorger als oneerlijk of ongewenst wordt gevoeld. Het hernieuwde contact met een afwezige ouder kan gevoelens van hulpeloosheid en angst in het kind vergroten door wat het over de ouder heeft gehoord of gefantaseerd in diens afwezigheid of door wat het kind eerder met die ouder heeft meegemaakt. Hereniging kan een reële bedreiging voor het welzijn van het kind betekenen in het geval die ouder het kind vroeger al mishandeld of seksueel misbruikt heeft.

Interne consequenties van een verstoorde hechting

Hij kan niet zijn omgeving onderzoeken op zijn eigen manier en spel is vluchtig en zonder plezier. Het kind kan geen onderzoeksdrang en -mogelijkheden ontwikkelen, waardoor hij geen gevoel van competentie en beheersing krijgt. Nu houdt niet alleen zijn angst voor onzekerheid hem binnen, maar ook het feit dat hij niet wil en niet kan spelen.

Dit alles zorgt ervoor dat het kind zichzelf niet op een gezonde manier kan beschouwen. Zijn gevoelens over zichzelf hangen af van de mate van zekerheid die hij op het moment voelt, maar die hij zichzelf niet kan bieden en dus constant afhankelijk van impulsen van buitenaf, zonder dat het kind het gevoel heeft dat hij daar invloed op kan uitoefenen.

Het kind kan bij verlies van (een van) zijn ouders uiterlijk reageren met "wat kan mij het schelen", maar zal in ieder geval zijn angstige gedrag verheviggen, waardoor zijn gedrag nog klamperiger, zeurderiger en veeleisender wordt. Hij zal verzorgende aandacht opslokken maar zich slechts minimaal tevreden- of gerustgesteld voelen.

Externe consequenties

Deze angst voor onzekerheid bepaalt ook het gedrag van het kind naar andere mensen. Omdat hij geen veiligheid en geborgenheid kan vinden bij mensen, zoekt het kind meer bevrediging in materiele zaken dan in menselijke contacten.

Hij kan ondertussen sociaal zeer vaardig zijn, maar is alleen oppervlakkig gezien responsief in relaties. Gevoelens die hij laat zien, lijken oppervlakkig en niet echt uit zichzelf komend. Hierdoor leveren toenaderingspogingen van zijn kant over het algemeen weinig respons op.

Latere pogingen van anderen om het kind toch te benaderen, bieden hem geen geborgenheid of troost meer en het kind is niet langer in staat dit op waarde te schatten. Mensen krijgen sterk de neiging om hem af te wijzen omdat er niets teruggegeven wordt na een emotionele investering. Omgaan met een kind dat niets teruggeeft is emotioneel heel zwaar, maar men zou eigenlijk door zijn vijandige en/of apathische reacties heen moeten kijken omdat hij vaak minachtend of afwijzend reageert als hij zich onzeker en kwetsbaar voelt. En op het moment dat er geen bevestiging wordt geboden, wordt zijn negatieve gevoel dat niemand van hem houdt bevestigd.

Herstellen van een verstoorde hechting

Het herstellen van een beschadigde hechting is mogelijk, maar kan een ijsig proces zijn. Hoe oprecht en intens ook, liefde alleen is niet genoeg om goed te maken wat het kind in zijn vroege kindsjaren heeft geleerd, namelijk dat hij er niet op kan vertrouwen dat anderen zijn behoeften zullen vervullen. Als de situatie zich dan eindelijk lijkt te verbeteren tot het punt dat het kind meer plezier in de relatie krijgt, dan zullen tegelijkertijd gevoelens van kwetsbaarheid en verlies van grenzen mee naar boven komen, zodat het kind een hechtingscrisis zal meemaken waardoor het hele proces vernietigd

wordt. Het kind gelooft dat hij de positieve gevoelens die samengaan met een wederzijdse hechting niet verdient en dat het slechts een kwestie van tijd zal zijn alvorens hij er teleurgesteld in zal worden of wederom in de steek gelaten zal worden. Zijn negatieve gedrag is bedoeld om een crisis voor te zijn en de spanning te breken.

Werkers het onderwijs worden geconfronteerd met adoptiekinderen die problemen geven. Veel van die problemen vinden hun oorsprong in het verleden: de periode voordat zij opgenomen werden in het adoptiegezin. Vroegverwaarloosde kinderen hebben vaak moeite met het leven in de intimiteit van een gezin.

De nauwe affectieve banden kunnen voor hen erg knellend of zelfs verstikkend werken.

Leerkrachten kunnen te maken krijgen met leer- en/of gedragsproblemen. Vaak is bij deze kinderen het gevoel voor ruimte en tijd niet goed ontwikkeld. Zij hebben moeite met het zien van structuren.

Dat wil echter niet zeggen dat zij minder intelligent zijn, of dat zij onvoldoende capaciteiten hebben.

'Adoptiekinderen hebben meer gedragsproblemen'

Kinderen die zijn geadopteerd, hebben iets meer en ernstiger gedragsproblemen tijdens de basisschoolleeftijd en de puberteit, dan niet-geadopteerde. Dat geldt voor alle adoptiekinderen, ook als zij als baby bij nieuwe ouders terechtkwamen. Kinderen uit het buitenland hebben weer minder problemen dan binnenlandse adoptiekinderen.

Dat stelde adoptiepedagoge prof.dr.F.Juffer. Ze betrok gegevens uit zestig studies over adoptie waaraan wereldwijd meer dan 110.000 proefpersonen meededen, onder wie ruim 11.000 geadopteerde.

Daaruit komt naar voren dat peuters die tussen het eerste en tweede levensjaar geadopteerd zijn, meer risico op probleemgedrag lopen dan de groep die na hun tweede jaar werd geadopteerd. Dat kinderen pas in de puberteit hun roots gaan zoeken, klopt niet. 'Ook kinderen van 6, 7 jaar gaan beseffen dat hun adoptie misschien wel mooi was, maar dat er ook een andere kant zit aan het verhaal: iemand heeft mij afgestaan.'

Juffer benadrukt tegelijk dat de meeste adoptiekinderen zich normaal of goed ontwikkelen. Slechts een minderheid van de adoptiegezinnen ervaart problemen, hoewel dat deel wel groter is dan bij biologisch verwante gezinnen.

'Maar die minderheid mag niet gezichtsbepalend zijn voor adoptie in het algemeen.'

Adoptiekinderen ontwikkelen zich meestal normaal

De meeste geadopteerde kinderen ontwikkelen zich normaal of goed. Het beeld dat adoptiegezinnen over het algemeen worden geplaagd door opvoedproblemen, is niet juist.

Juffer: 'Het is waar dat adoptiekinderen op de basisschool en later in de puberteit meer problemen hebben dan kinderen die opgroeien bij hun biologische ouders. Dat kunnen zeer ernstige problemen zijn, dat zal ik zeker niet ontkennen. Maar het is ook een feit dat veel adoptiefouders wat sneller met een probleem naar de hulpverlening stappen.'

Opvallend is dat kinderen die in een ander land werden geadopteerd minder gedragsproblemen vertonen dan kinderen die in de buurt in een gezin werden opgenomen.

i

Dit schrijven Zweedse onderzoekers. Zij onderzochten het lot van álle in Zweden geadopteerde kinderen die tussen 1970 en 1979 zijn geboren. Dat waren er 11.320, voornamelijk afkomstig uit Korea, India en Colombia.

2 Nederlandse onderzoekers vonden bijvoorbeeld driemaal zoveel gedragsproblemen bij zevenjarige niet-blanke adoptiekinderen uit een ander land en tweemaal zo veel zelfgerapporteerd afwijkend gedrag bij transnationale adoptiekinderen in de puberleeftijd van 14 tot 18 jaar.

Een verklaring voor de vele psychiatrische problemen van de transnationale adoptiekinderen hebben de onderzoekers niet. Het kan zijn dat ondervoeding, al in de baarmoeder, een rol speelt, waardoor de hersenontwikkeling niet optimaal is. Het kan zijn dat genetische factoren een rol spelen, omdat ouders die zelf psychiatrisch patiënt zijn eerder een kind voor adoptie afstaan. Het is ook mogelijk dat geestelijke verwaarlozing en verblijf in een weeshuis, voorafgaand aan de adoptie, de grootste problemen veroorzaken.

`Je vraagt je af waar je bij hoort'

Uit onderzoek blijkt dat adoptiekinderen als jongvolwassene een grote kans hebben op psychiatrische problemen en sociaal onaangepast gedrag.

„Je vraagt je af waar je bij hoort, en je bent je ervan bewust dat je niet blank bent.“ „Ik denk dat het moeilijker is als je op wat oudere leeftijd bent geadopteerd.“

Uit een Zweeds onderzoek blijkt dat adoptiekinderen als jongvolwassene in een westers land een grote kans hebben op psychiatrische problemen. Ze hebben driemaal zo vaak een psychiatrische ziekte en plegen driemaal zo vaak zelfmoord als generatiegenoten die niet zijn geadopteerd. Bovendien

hebben ze een vijfmaal zo grote kans om verslaafd te raken aan drugs. Driekwart van de onderzochte adoptiekinderen was voor hun tweede verjaardag naar Zweden gekomen. De meeste van hen kwamen uit Korea, India en Colombia.

Walenkamp signaleert in elk geval één belangrijk verschil tussen adoptiekinderen en `gewone' kinderen: „Adoptiekinderen missen vaak een gevoel van basisveiligheid, dat de meeste mensen in hun jongste jaren verwerven. Een leven van regelmaat, met dezelfde gewoontes, dezelfde woordjes, geuren, dezelfde handen, hetzelfde eten. Dat gebrek aan basisveiligheid komt eruit in de puberteit, als de kinderen hun vleugels moeten uitslaan. Ze durven vaak niet, hebben angsten, omdat ze het gevoel missen dat ze `er mogen zijn'. Ze ontwikkelen daarbij een elementaire woede die zich meestal richt op degene die het dichtstbij is: de ouders.”

Lenie de Fijter, herkent de bevindingen van het Zweedse onderzoek, al is in Nederland meer bekend over problemen bij pubers. Volgens haar heeft 20 tot 25 procent van de adoptiekinderen psychische problemen. „Moeite met de gezinssituatie, leerproblemen, drugs en financiële schulden komen veel voor bij adoptiekinderen, vaker dan bij in Nederland geboren kinderen. Zo rond hun twaalfde jaar gaan zij meestal op zoek naar zichzelf en naar hun roots. Adoptiekinderen hebben soms het gevoel dat ze hier niet thuis horen, ook al doen de ouders nog zo hun beste - vaak zelfs meer voor hun adoptiekind dan voor hun biologische kind.”

„Vreemd genoeg benauwt adoptiekinderen vaak de warmte van een gezin, ze kunnen zich emotioneel moeilijk uiten.

Een bekend verschijnsel is volgens ouders van adoptiekinderen dat kinderen die op jonge leeftijd naar het westen komen, over het algemeen minder gedragsproblemen hebben dan adoptiekinderen die al bewuste ervaringen in hun geboorteland hebben. „Maar dat zegt niet dat zij geen problemen krijgen”, zegt De Fijter. De Zweedse onderzoekers vonden geen verklaring voor de psychiatrische problemen bij buitenlandse adoptiekinderen.